

Kurk
Lietuvai

Lietuvos mokslo diplomatijos ekosistemos ir užsienio praktikų apžvalga

Dominykas Kaminskas, Monika Whittingham

2025 11 24

Turinys

Turinys	1
Įvadas	2
1. Lietuvos mokslo diplomatijos ekosistemos apžvalga	3
1.1. Ekosistemos būklė	3
1.1.1. Mokslo diplomatijos prioritetai.....	4
1.1.2. Ekosistemos veikėjai.....	6
1.2. Mokslo diplomatijos potencialas ir iššūkiai	11
1.2.1. Tarptautiniai kontaktai ir įrankiai.....	11
1.2.2. Problemos ir iššūkiai.....	12
Ekosistemos būklės apibendrinimas	14
2. Užsienio praktikų apžvalga	16
2.1 Europos Komisijos kvietimas „veikti“	16
2.2 Bendros tendencijos užsienyje: struktūros, iššūkiai, prioritetai	17
2.2.1 Galimas užsienio praktikų pritaikymas Lietuvoje.....	18
2.3 Užsienio šalių modelių pristatymas	20
2.3.1 Suomija.....	23
2.3.2 Švedija.....	24
2.3.3 Vokietija.....	24
2.3.4 Prancūzija.....	25
2.3.5 Jungtinė Karalystė.....	26
2.3.6 Ispanija.....	27
2.3.7 Jungtinės Amerikos Valstijos.....	28
2.3.8 Japonija.....	29
2.3.9 Pietų Korėja.....	30
2.3.10 Kitos ES šalys trumpai.....	31
Priedai	32
Diplomatinių atstovybių apklausos klausimynas	32
Mokslo ir studijų institucijų apklausos klausimynas	34
Ekspertinių interviu klausimynas	37
Ekspertiniuose interviu dalyvavusių institucijų sąrašas	37

Įvadas

Mokslo diplomatijos (toliau – MD) srityje pastaruoju metu galima pastebėti didėjančią strateginių iniciatyvų skaičių. Nors tai nėra naujas konceptas, bet Europos Komisijos (toliau – EK) inicijuotas [Europos mokslo diplomatijos gairių](#) (angl. European Framework for Science Diplomacy) rengimo procesas paskatino valstybes nares, tarp jų ir Lietuvą, įsivertinti egzistuojančias MD praktikas europiniame kontekste. EK šiuo metu rengia ir neprivalomas rekomendacijas valstybėms narėms, tad artėjantis Lietuvos pirmininkavimas Europos Tarybai gali tapti proga Lietuvai parodyti lyderystę šioje srityje.

Europos Sąjunga (toliau – ES) MD mato kaip strateginį įrankį, kurio pagalba galima **spřesti globalius iššūkius**, tokius kaip klimato kaita ar didėjanči technologinė konkurencija, bei **stiprinti horizontalius ryšius** tais atvejais, kai tradicinės diplomatinės priemonės nėra efektyvios. EK gairėse yra išskiriamos keturios MD dimensijos. *Mokslas diplomatijoje* apima mokslinių įžvalgų panaudojimą saugumo ir užsienio politikos tikslams pagrįsti ir įgyvendinti. *Diplomatija mokslui* apima tarptautinio mokslinio bendradarbiavimo skatinimą diplomatinėmis priemonėmis. *Mokslas diplomatijai* apima mokslinio bendradarbiavimo išnaudojimą siekiant gerinti santykius tarp šalių, kai formalūs diplomatiniai santykiai yra sudėtingi. Galiausiai, *diplomacija moksle* apima mokslo ir studijų institucijų gebėjimus savarankiškai veikti tarptautinėje erdvėje, įskaitant tinklaveikos ir tyrimų saugumo aspektus.

Dėl MD apibrėžimo ir šiai sričiai priskirtinų veiklų vis dar yra ginčijamasi – pvz., V. Turekiano ir P. Gluckmanno tyrime pastebima, jog į šią sritį tradiciškai buvo žvelgiama su idealizmu, kalbama apie mokslo svarbą dialogo palaikymui, horizontalių ryšių stiprinimą¹. Vis dėlto patys mokslininkai teigia, jog į MD svarbu žvelgti pragmatiškiau, toks požiūris pastaruoju metu įsigali vis labiau². Tai lemia, jog akademinėje ir politinėje bendruomenėje įsitvirtina nuostata, kad mokslo ir užsienio politikos sąveika yra būtina siekiant atsparumo, glaudesnių ryšių su partneriais ir geresnio pasirengimo globaliems iššūkiams.

Šiame kontekste „Kurk Lietuvai“ imasi projekto „Mokslo diplomatijos vystymas Lietuvoje“. Šis projektas yra inicijuotas LR Užsienio reikalų ministerijos (toliau – URM) ir vykdomas konsultuojantis su LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM). Galutinis projekto tikslas – sukurti Lietuvos MD strategines gaires, kurios padėtų konsoliduoti išteklius šioje srityje.

Ši apžvalga yra padalinta į dvi dalis: pirmoji skirta Lietuvos MD ekosistemos apžvalgai ir esamų praktikų aptarimui, joje pristatomi vykdytų apklausų ir interviu duomenys, išskiriami esminiai iššūkiai ir problemos. Antroje dalyje yra pristatomos užsienio šalių praktikos ir egzistuojantys sprendimai iššūkiams, su kuriais susiduriame ir Lietuvoje.

---

¹ Turekian, V. C., & Gluckman, P. (2025). Rewiring science diplomacy. *Science*, 389(6762).

² Pavyzdžiui, [Strategic foundations of science diplomacy | Science](#), [Science diplomacy is a tool, not a currency | Science](#), Chuffart, R., Rasputnik, A., Brodt, L., & Convey, P. (2022). Dealing with insecurities and geopolitics: science diplomacy at the poles. *Antarctic Science*, 34(3), 205-207.

1. Lietuvos mokslo diplomatijos ekosistemos apžvalga

Nors mokslo diplomatijos konceptas Lietuvoje yra sąlyginai naujas, šioje srityje veiklas vykdo tiek valstybinės institucijos³, tiek mokslo ir studijų institucijos. Siekiant geriau suprasti Lietuvos MD ekosistemą, buvo atlikta ne tik strateginių dokumentų analizė, bet ir dvi apklausos. Apklausų duomenis papildėme 22 ekspertinių interviu metu surinktais duomenimis⁴.

2025 m. birželio mėnesį Užsienio reikalų ministerijoje buvo įvykdyta URM veiklų mokslo srityje vertinimo apklausa, kurią užpildė 58 diplomatiniai atstovybių ir įstaigų atstovai. Lietuva šiuo metu turi 45 diplomatinės atstovybes, 9 konsulinės įstaigas, 7 atstovybes prie tarptautinių organizacijų, biurą Palestinoje bei Skopjės skyrių ambasadoje Kroatijoje, tad apklausą užpildė 58 iš 63 Lietuvos atstovybių užsienyje. Apklausoje buvo teirujamasi apie atsakomybių pasiskirstymą, veiklų organizavimą, bendradarbiavimą su kitais MD ekosistemos dalyviais bei iššūkius su kuriais tenka susidurti vykdant tokias veiklas.

2025 m. rugsėjo-spalio mėnesį buvo įvykdyta veidrodinė mokslo ir studijų institucijų apklausa. Nors jos tikslai ir teminiai blokai buvo tie patys, dalis klausimų buvo pakeisti, siekiant aiškiau įvertinti ŠMSM ir URM vaidmenis planuojant ir įgyvendinant MD veiklas. Apklausa buvo išsiųsta 46-iems universitetams, kolegijoms ir mokslinių tyrimų institutams, gauti 25 atsakymai. Vienos iš institucijų atstovai apklausą užpildė dukart, tad jų atsakymai buvo subendrinti.

Ekspertiniai interviu buvo vykdomi 2025 m. spalio-lapkričio mėnesiais. Jų metu respondentų buvo klausiama apie Lietuvos MD ekosistemos būklę, iššūkius bei veiklas pagal keturias EK išskirtas MD dimensijas. Pradinis ekspertų sąrašas buvo sudarytas pagal institucinę priklausomybę, vėliau remtasi sniego gniūžtės principu.

Šie duomenys buvo naudojami siekiant susidaryti aiškesnį vaizdą apie Lietuvos MD ekosistemos veikėjų tarpusavio sąsajas ir identifikuoti iššūkius, su kuriais susiduriama kasdienėje veikloje. Atitinkamai, pirmajame poskyryje yra pristatomi Lietuvos MD ekosistemos veikėjai, institucinės sąsajos bei strateginiai dokumentai, lemiantys MD prioritetus. Antrajame poskyryje yra pristatomos veikėjų išskirtos problemos ir iššūkiai, apžvelgiamas požiūris į mokslo diplomatijos potencialą.

1.1. Ekosistemos būklė

Moksliniai tyrimai ir inovacijos Lietuvoje yra finansuojami menkai. Valstybinė duomenų agentūra nurodo, kad 2023 m. bendros išlaidos mokslui, technologijoms ir eksperimentinei plėtrai (toliau – MTEP) Lietuvoje sudarė vos [1.05% BVP](#) ir buvo mažesnės nei anksčiau (2021 m. — 1.11 %). Tai ne tik yra gerokai mažiau nei ES vidurkis, 2023 m. siekęs 2.2%, bet ir gerokai atsilieka nuo [Nacionaliniame pažangos plane](#) (toliau – NPP) ir [ŠMSM Strateginiame plane](#) numatytų rodiklių (1.5% 2025 m. ir 2.2% 2030 m.). Vis dėlto, net jei pavyktų pasiekti NPP numatytą rodiklį, Lietuva

³ Čia ir toliau terminas „valstybinės institucijos“ yra vartojamas nusakyti viešąją politiką formuojančias ir įgyvendinančias institucijas.

⁴ Apklausų ir interviu klausimynus bei viešai skelbtinus duomenis galite rasti priedų skiltyje.

išliktų viena menkiausiai MTEP finansuojančių šalių ES. Žemiau ES vidurkio Lietuva yra ir pagal verslo investicijas į MTEP, [Europos inovacijų švieslentėje](#) (toliau – EIŠ) užimdama 23 vietą tarp ES šalių.

Ribotos investicijos į MTEP šalies viduje reikalauja ieškoti finansavimo šaltinių už Lietuvos ribų. Šiame Europos horizonto programos periode Lietuva užsitikrino [0.37%](#) viso programai skirto biudžeto (184.98 mln. Eur.). Verta paminėti, kad ekspertinių interviu metu ne kartą buvo paminėtos pozityvios tendencijos, tai įrodo ir skaičiai: Lietuva dabartiniame Europos horizonto programoje jau gavo 91 mln. Eur didesnę dotaciją nei per visą dalyvavimo „H2020“ programoje laikotarpį, nors iki programos pabaigos dar liko du metai. Pagal šį rodiklį Lietuvą lenkia tik Belgija (269 mln. Eur. prieaugis) ir Graikija (179 mln. Eur. prieaugis). Apskritai, 2024 m. finansavimas MTEP veikloms iš užsienio šaltinių sudarė apie 18% viso MTEP finansavimo ir siekė [151,36 mln. Eur.](#)

Žmogiškųjų išteklių srityje Lietuva taip pat atsilieka nuo kitų ES valstybių. Nors Lietuvos EIŠ apžvalgoje išskiriama ketvirta vieta ES pagal gyventojų su aukštuoju išsilavinimu procentą, tai nėra transformuojama į didelį tyrėjų skaičių. Lietuva stipriai atsilieka nuo ES vidurkio pagal tyrimų veikla užsiimančių gyventojų dalį, yra 20 vietoje pagal naujų doktorantų skaičių EIŠ duomenimis. Vis dėlto, nors tiriamosios veiklos masiškumas išlieka problema, reikia pažymėti, jog Lietuva išugdo ir pasaulinio lygio mokslininkus, kurie savo srityse pritraukia prestižines dotacijas ir sulaukia svarbių apdovanojimų.

Diplomatinių išteklių požiūriu Lietuva taip pat susiduria su iššūkiais. Užsienio politika yra mažiausiai finansuojama iš visų [valstybės veiklos sričių](#), diplomatinių atstovybių išlaikymui skirta [apie 70 mln. Eur.](#) Lietuvos diplomatai susiduria su mažųjų valstybių atstovams įprastais iššūkiais – ribotais pajėgumais daryti įtaką tarptautinei sistemai, priklausomybe nuo daugiašalių formatų ir žmogiškųjų bei materialinių išteklių trūkumu⁵. Tai reiškia, jog diplomatinė tarnyba yra priversta prioritetizuoti išteklius, kurių didžioji dalis šiuo metu yra skiriama saugumo klausimams spręsti, atstovybėse trūksta specialistų, dirbančių su mokslo klausimais, įprastai šis failas yra padalintas keliems diplomatams ir užima nedidelę jų darbotvarkės dalį.

Išteklių trūkumas apskritai yra būdingas mažosioms valstybėms, todėl reikia juos išnaudoti apgalvotai. Kitaip tariant, **šalies dydis ir išteklių stygius pirmiausia reikalauja aiškesnių prioritetų ir išteklių konsolidavimo**. Šias problemas įvardina ir apklausti ekspertai, kurie rekomenduoja susitarti dėl keleto svarbiausių prioritetų ar tikslų Lietuvos mokslo diplomatijai.

1.1.1. Mokslo diplomatijos prioritetai

Strateginiuose dokumentuose Lietuva rodo ambiciją pozicionuoti save kaip inovatyvią ir mokslinėmis žiniomis besiremiančią valstybę. [Valstybės ateities vizijoje „Lietuva 2050“](#) šalis yra matoma kaip „tiek stipriausių pasaulio universitetų, tiek korporacijų ir transatlantinės inovacijų erdvės valstybių partnerė“. Akcentuojamas tinklinės diplomatijos poreikis mokslo partnerystėms

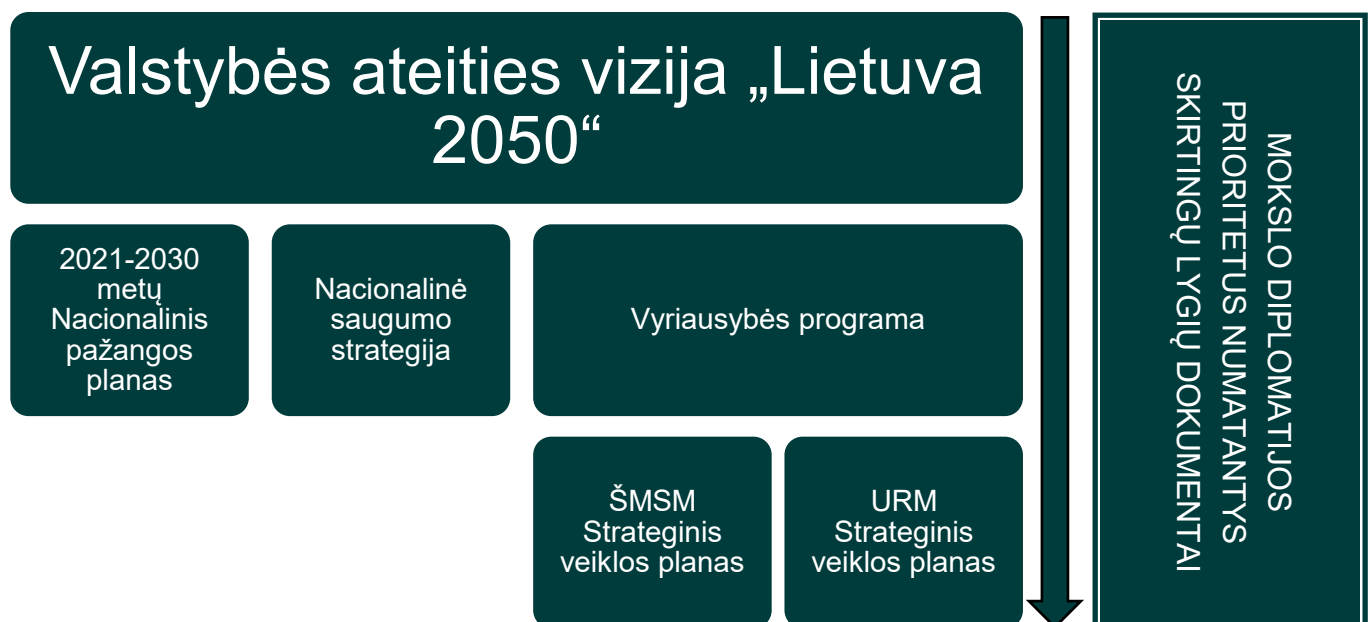
---

⁵ Thorhallsson, B., & Bailes, A. J. (2016). Small state diplomacy. Costas M. Constantinou, Pauline Kerr and Paul Sharp, The SAGE Handbook of Diplomacy, London: SAGE, 294-307.

plėtoti bei siekis įsitraukti į lūžio technologijų tyrimus. Ateities vizija, vis dėlto, yra plataus masto dokumentas, kuriame nėra nustatomi konkretūs teminiai ar kitokie prioritetai mokslo diplomatijai.

Šią funkciją turėtų atlikti kiti dokumentai, tačiau juose požiūris į MD ir mokslo tarptautiškumą yra pakankamai instrumentiškas. Tai atsispindi [Nacionalinio saugumo strategijoje](#), Nacionalinės pažangos plane, [Vyriausybės programoje](#) bei [LR Užsienio reikalų ministerijos strateginiame veiklos plane](#). Šiuose dokumentuose yra numatoma stiprinti bendradarbiavimą ir plėsti horizontalius ryšius su šalimis sąjungininkėmis (JAV, Lenkija, Vokietija, Šiaurės ir Baltijos šalimis, Indijos ir Ramiojo vandenyno regiono šalimis) bei skatinti aukštojo mokslo bei technologijų ekosistemos tarptautiškumą. Vis dėlto šie tikslai arba yra siejami su platesniais tikslais (saugumo bendradarbiavimas, prieiga prie lūžio technologijų), arba pristatomi nedetalizuojant teminių ar kitokių prioritetų.

Ekspertinių interviu metu dažnai buvo minima [Sumaniosios specializacijos koncepcija](#), kurios pagrindu galima identifikuoti svarbiausias temines sritis, tačiau kalbinti ekspertai taip pat pastebėjo, jog specializacijoje numatomos kryptys yra labai plačios. Atitinkamai, tai lemia, jog ir šiuo dokumentu yra sudėtinga naudotis planuojant MD veiklas, juolab, kad prioritetai gerokai skiriasi tarp institucijų (ir net tos pačios institucijos skyrių ar departamentų). Apskritai, prioritetai varijuoja priklausomai ne tik nuo institucijos pobūdžio, bet ir nuo ankstesnės patirties bendradarbiaujant su partneriais bei vadovų skiriamo dėmesio. Tokia situacija lemia, jog veiklos prioritetus dažniausiai nusistato patys ekosistemos veikėjai, įprastai remdamiesi savo žiniomis ir interesų lauku.

Kalbant apie temines kryptis, ekspertinių interviu metu buvo dažnai minima, jog išskirti prioritetus yra labai sudėtinga. Ši problema atsispindi ir apklausose – pavyzdžiui, diplomatinės atstovybės nurodė, jog aktualiausios sritys yra dirbtinis intelektas ir skaitmeninės technologijos, biotechnologijos, ir saugumo ar gynybos technologijos. Nors tai iš dalies atliepia jau minėtus Sumaniosios specializacijos prioritetus, bet kiti su šiuo dokumentu susiję prioritetai kaip, pavyzdžiui, fotonika ir lazerinės technologijos, kvantinės technologijos ar temos, susijusios su

energetika, diplomatinėms atstovybėms atrodo mažiau aktualios. Verslo asociacijos tai aiškino tuo, jog šiose srityse diplomatinų atstovybių pagalba jau nebėra būtina. Tuo tarpu URM atstovai ekspertinių interviu metu minėjo, jog trūksta įrankių (pvz., paruoštukų, vienlapių ar trumpų mokymų), kurie leistų tokiomis temomis komunikuoti efektyviau.

Mokslo ir studijų institucijos taip pat nurodo, jog (jų pačių vertinimu⁶) sėkmingiausiai tarptautiniu mastu veikia ne sumaniojoje specializacijose numatytose, o kitose teminėse kryptyse. Mokslinių tyrimų institutų atveju tai paaiškinti galima tuo, jog jie įprastai specializuojasi pakankamai konkrečiose srityje, tačiau apklausoje dalyvavę universitetų ir kolegijų atstovai taip pat retai įvardina sumaniojoje specializacijoje įvardintus prioritetus (daugiau nei vieną kartą paminėtos tik biotechnologijų ir gyvybės mokslų teminės kryptys). Atsakymų įvairovė taip pat parodo, kodėl susitarti dėl prioritetų yra taip sudėtinga. Vis dėlto aiškesnis prioritetų išdėstymas yra būtinas, turint galvoje ribotus valstybinių institucijų ir diplomatinis išteklius.

Kalbinti ekspertai minėjo kitų šalių pavyzdžius ir praktikas, kur siekiama susikoncentruoti į vieną sritį. Pavyzdžiui, buvo minėta Taivano puslaidininkių politika, Omano įdirbis vandens gėlinimo srityje. Ekspertai pastebėjo, jog tai nereiškia, kad likusios sritys yra apleistos, greičiau tai, kad komunikuodami apie savo valstybės pasiekimus bei ieškant tarptautinių partnerystės pirmiausia atsižvelgiama būtent į paminėtas sritis. Tai palengvina užduotis ir šių šalių atstovams, jie giliau išmano konkrečią sritį ir geba lengviau identifikuoti potencialiai naudingas bendradarbiavimo galimybes.

1.1.2. Ekosistemos veikėjai

Lietuvos MD ekosistemos veikėjus galima skirstyti į kelias pagrindines grupes. **Pirmoji grupė yra mokslininkai, Lietuvos mokslo ir studijų institucijos bei jas atstovaujančios skėtinės organizacijos.** Mokslo diplomatijos kontekste šios institucijos yra turinio kūrėjos – jose vyksta moksliniai tyrimai, kurie yra sėkmingos mokslo diplomatijos pagrindu. Šalia mokslo ir studijų institucijų veikia ir aukštos technologinės vertės verslai, kurie naudojami mokslo ir studijų institucijų sukuriama ištekliams, padeda komercializuoti inovacijas.

I GRUPĖ: MOKSLO KŪRĖJAI IR NAUDOTOJAI

Mokslininkai, mokslo ir studijų institucijos, verslas

Veiklos pagal mokslo diplomatijos dimensijas

Mokslas diplomatijoje	Diplomatija mokslui	Mokslas diplomatijai	Diplomatija moksle
-----------------------	---------------------	----------------------	--------------------

⁶ Mokslo ir studijų institucijų apklausoje paklausus, kaip institucijos įsivertina sėkmę, nurodoma, jog pagrindiniais rodikliais yra laikomi tarptautinių publikacijų skaičius, pritrauktas tarptautinių projektų finansavimas bei tyrėjų ir studentų mobilumas.

<p><i>Ekspertizės ir mokslinio patarimo teikimas</i></p> <p>Mokslo ir studijų institucijų atstovai atkreipė dėmesį į tai, jog valstybinėse institucijose ne visuomet turi tinkamus kanalus ir įrankius informacijai gauti. Moksliniai tyrimai dažniausiai užtrunka ilgai, tuo tarpu kasdienėms konsultacijoms dažniausiai išnaudojami egzistuojantys asmeniniai ryšiai. ŠMSM atstovai nurodė, jog mokslininkai retkarčiais yra prašomi tiesiogiai dalyvauti tarptautiniuose formatuose, kai ministerija kompetencijų toje srityje neturi. Tačiau respondentai iš mokslo bendruomenės minėjo, kad grįžus po tokių vizitų jų grįžtamasis ryšys retai būna surenkamas.</p>	<p><i>Naudos gavėjai</i></p> <p>Tiek mokslo institucijos, tiek valstybės institucijos džiaugėsi sėkmingu bendradarbiavimu su Japonijos, Taivano mokslininkais, Lietuvos tyrėjų ir verslo bendruomenės įtraukimu į tokius tarptautinius formatus kaip CERN ar EMBO.</p>	<p><i>Neišnaudojamas potencialas</i></p> <p>Nors MTEPI partnerysčių geografija yra labai plati, valstybinėms institucijoms įprastai trūksta išteklių, kad būtų galima bendradarbiavimą institucionalizuoti. Taip pat pasitaiko atvejų, kai prasilenkia lūkesčiai – nors, pavyzdžiui, bendradarbiavimas su Japonija padėjo stiprinti tarpusavio ryšius, tačiau bendroje tyrimų programoje Japonijos atstovai pasiūlė finansuoti vos 2 projektus per metus. Mokslo ir studijų institucijos taip pat sėkmingai užmezga ryšius su diasporos atstovais, palaiko nuolatinius kontaktus, dalis jų turi kontaktų sąrašus, kurie leidžia pasinaudoti užsienio lietuviais kaip jungiančiais grandimis tarp Lietuvos ir tikslinių valstybių.</p>	<p><i>Patirties kaupimas</i></p> <p>Nors tinklaveikos klausimu yra pastebima daug pozityvumo, kompetencijų partnerių pasirinkime trūksta, o apie tyrimų saugumą yra galvojama labai nedaug. Tiek valstybinių, tiek mokslo ir studijų institucijų atstovai atkreipė dėmesį į tai, jog šioje srityje yra būtina siekti progreso. Verta paminėti, kad ŠMSM jau ėmėsi rengti šiai sričiai skirtas gaires, tyrimų ir skaitmeninių sistemų saugumo klausimai taip pat aktualūs ir Skaitmeninės diplomatijos strategines gaires rengiančiai URM.</p>
---	--	---	---

Antrąją grupę derėtų laikyti valstybės institucijas, kurios yra tiesiogiai arba dalinai atsakingos

už mokslo politiką ir mokslo tarptautiškumą. Šalia Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos galima įvardinti Lietuvos mokslų tarybą (toliau – LMT), Lietuvos mokslų akademiją. Šiai grupei taip pat galima priskirti ir Lietuvos Respublikos Seimą, Vyriausybę, Ekonomikos ir inovacijų ministeriją, jai pavaldžią Inovacijų agentūrą. Nors šios organizacijos ne visuomet turi svertų stipriai pakreipti vykdomą mokslo politiką, į savo veiklą jos įtraukia ir mokslo ir studijų institucijų atstovus, išnaudoja jų ekspertizę ir pasitelkia juos atstovaudami Lietuvos interesus užsienyje.

II GRUPĖ: MOKSLO POLITIKOS FORMUOTOJAI

Institucijos, atsakingos už mokslo politiką, mokslo tarptautiškumą

Veiklos pagal mokslo diplomatijos dimensijas

Mokslas diplomatijoje	Diplomatija mokslui	Mokslas diplomatijai	Diplomatija moksle
<p><i>Reikminiai tyrimai ir tinklaveika</i></p> <p>Ypatingai svarbus yra LMT vaidmuo. LMT padeda rasti ekspertus bei organizuoja reikminių tyrimų programą bei paskirtines programas leidžiančią kitoms valstybės institucijoms pasitelkti mokslines įžvalgas didelio masto projektams. Nors šiomis įžvalgomis naudojamos ne tik diplomatijos kontekste, URM, LRPK, LRS taip pat išnaudoja šias galimybes.</p>	<p><i>Prioritetų nustatymas</i></p> <p>Diplomatijos mokslui dimensijoje šie veikėjai yra esminiai, jie nustato prioritetus ir aktyviai veikia tiek Lietuvoje dirbdami su mokslo ir studijų institucijomis, tiek su partneriais užsienyje. ŠMSM skiriama mokslo atašė Briuselyje pozicija ir LMT kuruojamas LINO biuras išsiskiria kaip itin svarbios institucijos šiame kontekste. Išskirtinai sėkmingą veiklą Briuselyje, kur atašė ir LINO biuras bendradarbiauja su ambasada, išskyrė ir diplomatai, ir mokslo ir studijų institucijos.</p>	<p><i>Bendradarbiavimo programų steigimas</i></p> <p>Šioje dimensijoje tarp šių institucijų vėl reikėtų išskirti LMT – jos organizuojamos dvišalio ir daugiašalio bendradarbiavimo programos buvo nuolat įvardijamos kaip įgalinančios sėkmingą bendradarbiavimą tarp mokslo ir studijų institucijų Lietuvoje ir užsienyje, tačiau bendrai šios institucijos pačios nekuria mokslinės produkcijos.</p>	<p><i>Dalijimasis patirtimi</i></p> <p>Šio tipo veikėjai gali pasidalinti savo sukauptą patirtimi, mato europinį kontekstą ir geba ankstyvose stadijose įtraukti partnerius. Nors buvo pastebėta, jog mokslo ir studijų institucijos retai kreipiasi į šią grupę prašydamos patarimų, tai yra neišnaudota niša, kuri galėtų sustiprinti MD potencialą.</p>

Trečioji grupė – valstybinės institucijos, atsakingos už diplomatijos dedamąją. Šalia URM veikia Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija, Vyriausybės kanceliarija, Seimas. Mokslo diplomatijos veiklą vykdo ir ŠMSM bei LMT, tiek per atstovus Briuselyje, tiek Lietuvoje.

III GRUPĖ: DIPLOMATIJOS INSTITUCIJOS			
Diplomatai, URM, kitos užsienyje Lietuvą atstovaujančios institucijos			
Veiklos pagal mokslo diplomatijos dimensijas			
Mokslas diplomatijoje	Diplomatija mokslui	Mokslas diplomatijai	Diplomatija moksle
<p><i>Vartotojai</i></p> <p>Šios organizacijos kreipiasi į mokslo institucijas ir konkrečius mokslininkus, siekdamos priimti įrodymais paremtus užsienio politikos sprendimus. Visų aukščiau įvardintų institucijų atstovai minėjo, jog konsultuojasi su mokslininkais, kai kurios iš šių institucijų užsako tyrimus per LMT.</p>	<p><i>Įgalintojai</i></p> <p>Respondentai minėjo sėkmingas misijas į Japoniją, Suomiją, kurių delegacijoms vadovavo LR Prezidentas, nuolatinį bendradarbiavimą su diplomatinėmis atstovybėmis užsienyje ir URM Lietuvoje.</p>	<p><i>Lietuvos interesų atstovavimas</i></p> <p>Nors šio tipo veikėjai supranta horizontalių ryšių svarbą, šios institucijos kelia klausimus dėl gebėjimo išnaudoti tokius ryšius Lietuvos interesams ginti. Apskritai, jei EK gairėse MD yra matoma kaip strateginis įrankis minkštajai galiai skleisti, tai Lietuvoje tokio požiūrio tiesiog nėra.</p>	<p><i>Įrankiai mokslo ir studijų institucijoms</i></p> <p>Šio tipo institucijos galėtų ne tik pasidalinti patirtimi, bet ir suteikti konkrečius įrankius mokslo ir studijų institucijoms. Respondentai apklausose minėjo, jog trūksta žinių apie tai, kaip pasirinkti partnerius ir netgi apie tai, kaip interpretuoti tam tikras URM rekomendacijas.</p>

Galima pastebėti, jog tam tikrais atvejais institucijas priskirti tik vienai grupei yra neįmanoma. Nors pats persidengimas savaime nėra problematiškas, ekspertinių interviu metu buvo ne kartą paminėtos komunikacijos problemos. Apskritai, apklausų duomenys parodė, jog mokslo diplomatijos ekosistemos veikėjai yra aktyvūs, bet retai derina veiklas tarpusavyje.

Iš 58 apklausą užpildžiusių diplomatinių atstovybių vos 3 nurodė, jog jų atstovybė nevykdo jokių su mokslu susijusių veiklų. Tuo tarpu dažniausiai pasitaikančios veiklos apėmė dalyvavimą moksliniuose ar su inovacijomis susijusiuose renginiuose (79.3%), ryšių palaikymą su vietinėmis mokslo institucijomis ir mokslininkais (70.6%) ir Lietuvos mokslo pasiekimų pristatymą (58.6%). 20 atstovybių nurodė įtraukiančios mokslo politikos klausimus į dvišalį ar daugiašalį dialogą. Ekspertiniai interviu rodo, jog šią funkciją dažniau atlieka ŠMSM, kurios atstovai įvardijo

dalyvavimą įvairiuose daugiašaliuose ir dvišaliuose formatuose kaip vieną iš esminių ministerijos funkcijų bei LR Prezidentūros atstovai, kurie siekia į prezidentines misijas visuomet įtraukti mokslo dedamąją.

Tokia situacija neturėtų stebinti, nes diplomatinėms atstovybėms trūksta žmogiškųjų išteklių – daugiau nei trečdalyje nėra darbuotojų, atsakingų už mokslo klausimus. Tik 2 atstovybės turi darbuotojus, kurių pagrindinė atsakomybė yra su mokslu susiję klausimai. Trečdalis diplomatinėms atstovybėms kaip atsakingus už su mokslo diplomatija susijusią veiklą nurodė ambasadorius arba įgaliotuosius ministrus. Tai leidžia manyti, jog mokslo diplomatijos klausimai užima pakankamai nedidelę šių diplomatų darbotvarkės dalį. URM atstovai ekspertinių interviu metu taip pat atkreipė dėmesį į tai, jog nėra suformuojamos konkrečios užduotys mokslo diplomatijos srityje. Aiškūs prioritetai ir konkrečių užduočių iškėlimas galėtų padėti geriau investuoti esamus ribotus žmogiškuosius išteklius.

Vis dėlto reikia pastebėti, jog diplomatinės atstovybės neturi sistemos, kurios pagalba galėtų sužinoti mokslo ir studijų institucijų poreikius, tad ir užduotis suformuoti yra sudėtinga. Be to, atstovybės retai pasitelkia kitus veikėjus mokslo diplomatijos veiklai vykdyti, nors tai galėtų sumažinti krūvį atstovybių darbuotojams. 39 diplomatinės atstovybės nurodė mokslo diplomatijos srityje bendradarbiaujančios su universitetais, tačiau kitos institucijos buvo minimos retai. Po 17% atstovybių paminėjo Ekonomikos ir inovacijų ministeriją bei Inovacijų agentūrą. Apie dešimtadalį atstovybių tiesiogiai bendradarbiauja su ŠMSM, LMT ir mokslinių tyrimų institutais. Diplomatai taip pat pastebėjo, jog tarp skirtingų valstybės institucijų kartais juntama tarpusavio konkurencija, tad bendradarbiavimas apskritai yra sudėtingas.

Ši problema iš dalies susijusi su tuo, jog URM neturi aiškių nuostatų, pagal kurias koordinuotų diplomatinėms atstovybių veiklą mokslo srityje. Atitinkamai nėra iki galo aiškus ir atsakomybių pasidalijimas atstovybių viduje, todėl kitos institucijos paprasčiausiai nežino, kada ir kokiais klausimais diplomatai turi būti įtraukti į procesus. Aiškumo trūksta ir dėl komunikacijos kanalų. Apie 40% diplomatinėms atstovybių nurodė, jog nėra aišku, su kuo reikėtų pasitarti mokslo diplomatijos klausimais sostinėje, tačiau ir likusios, paprašytos įvardinti konkrečius kontaktus, nurodė skirtingus asmenis.

Tai atsispindi ir mokslo ir studijų institucijų apklausoje – paprašytos įvardinti geruosius bendradarbiavimo su URM pavyzdžius, jos dažniausiai minėjo informacijos apsikeitimą su konkrečiomis ambasadomis mokslininkų ir studentų pritraukimo tikslais. Ekspertinių interviu metu trys respondentai paminėjo, jog Lietuvos mokslo ir studijų institucijos pirmiausia mato mokslo diplomatiją kaip studentų pritraukimo strategijos dalį. Diplomatinės atstovybės yra matomos kaip vienas iš kanalų žinutei skleisti, tad reikia manyti, kad nepaisant duomenyse atsispindinčio bendradarbiavimo intensyvumo, jis dažniausiai pasireiškia informacijos apie konkrečią instituciją platinimu.

1.2. Mokslo diplomatijos potencialas ir iššūkiai

1.2.1. Tarptautiniai kontaktai ir įrankiai

Mokslo ir studijų institucijos rimtai žiūri į mokslo diplomatijos veiklas ir supranta jų poreikį. Nors ketvirtadalis mokslo ir studijų institucijų tarptautiškumo skatinimo strategijų neturi, tik 2 neplanuoja artimiausiu metu tokių strategijų kurti. Didžioji dalis (po 19 iš 24 institucijų) dalyvauja dvišaliuose ir daugiašaliuose projektuose su ES ir NATO šalimis, akademinio personalo mainų programose. Taip pat išskiriamas ryšių su diasporos mokslininkais palaikymas, dalyvavimas konsorciumuose ar aljansuose. Ekspertinių interviu metu taip pat dažnai buvo pastebima, jog Lietuvos mokslo ir studijų institucijos yra gerai įsitinklinusios tarptautinėje erdvėje, palaiko horizontalius ryšius su įvairiais užsienio partneriais. Apklausoje mokslo ir studijų institucijų taip pat buvo klausiama apie partnerysčių geografiją už ES ir NATO ribų. Atsakymai čia apima visus žemynus, nors daugiausiai buvo minimos Rytų partnerystės šalys (ypatingai Ukraina), Centrinės Azijos valstybės.

pav. 1 Lietuvos mokslo ir studijų institucijų partnerių valstybės už ES ribų.

Mokslo ir studijų institucijos nurodė, jog planuodamos tarptautiškumo ar mokslo diplomatijos veiklas bendradarbiauja su LMT (18), ŠMSM (16), Švietimo mainų paramos fondu (13) ir kitomis mokslo ir studijų institucijomis (12), 9 nurodė bendradarbiaujančios su URM. Vos 2 institucijos nurodė šioje srityje nebendradarbiaujančios su jokiais kitomis institucijomis Lietuvoje. Tai galima būtų pakeisti aiškiau komunikuojant apie naudas, kurias teikia valstybės institucijos – apklausoje nurodoma, jog mokslo ir studijų institucijoms trūksta informacijos tyrimų saugumo, potencialių partnerių klausimais. Ekspertinių interviu metu viena iš respondentų pastebėjo, jog prasidėjus Rusijos invazijai į Ukrainą, iš valstybinių institucijų atėjo aiški žinia, jog reikia nutraukti kontaktus su Rusija, tačiau ji pasigedo komunikacijos Kinijos klausimu. Kita respondentė kaip aktualų įrankį paminėjo STRATA kurtą [Tarptautinio bendradarbiavimo moksle žemėlapi](#), tačiau pastebėjo, jog URM galėtų jį papildyti informacija apie politinę situaciją toje šalyje, kaip tai daroma

Suomijoje. Tokie įrankiai, kaip pastebėjo keli respondentai, gali sutaupyti daugybę laiko ir pastangų.

Diplomatinių atstovybių apklausoje taip pat buvo klausta apie sritis, kuriose yra matomas didžiausias potencialas. Nors pripažįstama, kad Lietuvos mokslo bendruomenė aktyviai veikia tarptautinėje erdvėje, diplomatai mano, jog gali prisidėti skatindami dvišalį ar daugiašalį bendradarbiavimą, horizontalius Lietuvos ir užsienio mokslininkų ryšius. Panašiai diplomatijos vertę mato ir mokslo ir studijų institucijos, kurios diplomatus mato kaip galinčius būti jungiančia grandimi tarp Lietuvos ir užsienio mokslininkų ir institucijų. Tarp kelis kartus įvardintų lūkesčių galima paminėti ir tarpininkavimo bei grįžtamojo ryšio dėl mokslininkų įsitraukimo ir jų dalyvavimo įvairiose tarptautinėse ekspertinėse darbo grupėse ar organizacijose lūkestį ir pagalbą pasiekiant lietuvių diasporą studijų ir mokslinių tyrimų klausimais.

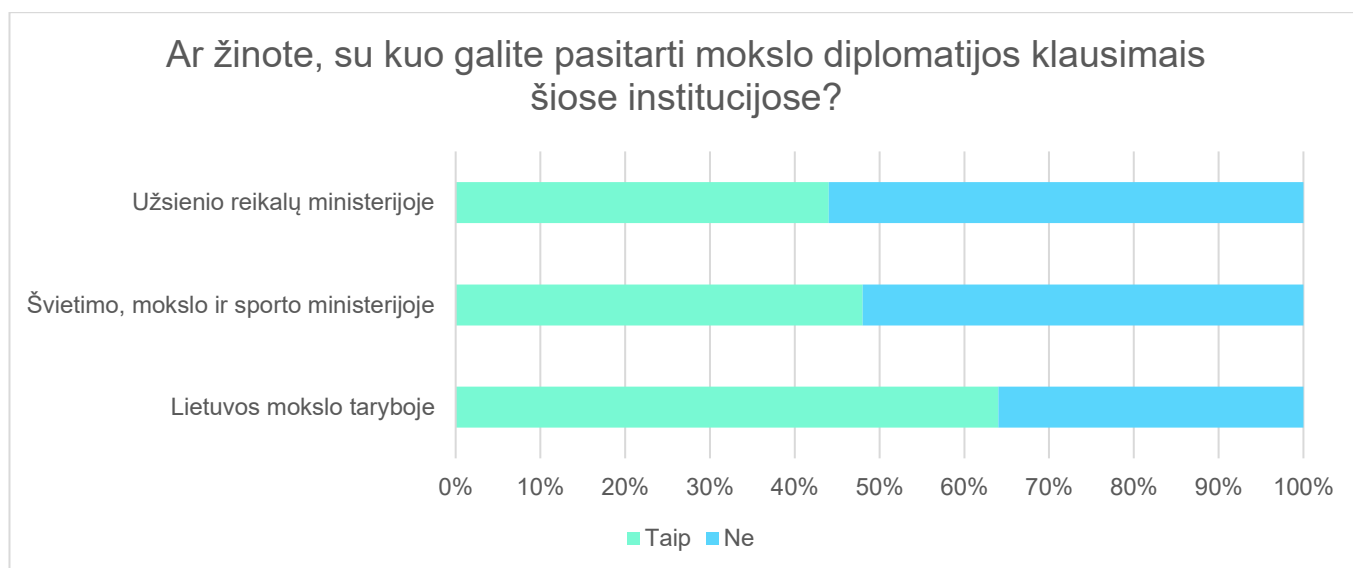
1.2.2. Problemos ir iššūkiai

Diplomatinės atstovybės įvardino žmogiškųjų išteklių trūkumą (42 iš 58) ir gairių ar strateginių krypčių nebuvimą (39 iš 58) kaip didžiausias kliūtis. 72 proc. atstovybių nurodė, jog nors turi supratimą apie mokslo diplomatijos klausimus, žinios nėra sistemingos.

Nors daugelis atstovybių kaip svarbiausius žingsnius mato **žmogiškųjų išteklių stiprinimą, dvišalių mokslo atašė pozicijų steigimą**, tačiau dažnai buvo identifikuojamos ir **komunikacijos problemos**: Lietuvos institucijų nesugebėjimams atstovybėms aiškiai išreikšti interesų ar suformuoti užduočių, informacijos apie mokslo pasiekimus trūkumas, tezių ar komunikacinių paruoštukų trūkumas, reguliarios komunikacijos ar mokslo diplomatijai skirtos platformos trūkumas.

Mokslo ir studijų institucijos įvardino panašias problemas – dažnai buvo minimas žmogiškųjų išteklių trūkumas valstybinėse institucijose ir su tuo susijusios problemos kaip, pavyzdžiui, užsitęsiantys procesai ar žmonių kaita. Su žmogiškųjų išteklių trūkumu susiduria ir pačios mokslo ir studijų institucijos, kai kurių sričių specialistų Lietuvoje yra vienetai, tačiau užklausų jų srityse yra sulaukiama daug. Vis dėlto ryškiausias iššūkis, kurį įvardina mokslo ir studijų institucijos, yra pats bendradarbiavimo pobūdis. Daugelis institucijų nurodė, jog bendradarbiavimas vyksta fragmentiškai, dažniausiai konkretaus projekto arba klausimo rėmuose. Vienas iš atstovų rašo, jog „sistemos nėra, [bendradarbiavimo] pobūdis individualių poreikių apimtyje“.

Šias įžvalgas patvirtina ir ekspertinių interviu duomenys. Respondentai dažnai minėjo, jog komunikacija tarp ekosistemos dalyvių vyksta nesistemiškai, viena respondentė situaciją apibrėžė trumpai: „ekosistema yra, sistemos nėra“. Tokios problemos kyla tiek tarp valstybinių institucijų, tiek tarp kitų ekosistemos dalyvių. Apklausti ekspertai minėjo, jog dažniausiai bendrauja su jau anksčiau pažįstamais žmonėmis kitose institucijose, kreipiasi į iš anksčiau pažįstamus ekspertus ir mokslininkus. Tai sukuria problemas, kurias mokslo ir studijų atstovai minėjo apklausoje bei interviu metu – dalis šių institucijų tiesiog nežino apie vykdomas iniciatyvas arba apie jas sužino neformaliais kanalais. Šias įžvalgas puikiai iliustruoja apklausos duomenys – dauguma mokslo ir studijų institucijų atstovų nežino su kuo gali pasitarti tokiais klausimais ŠMSM ir URM.

Šalia komunikacinių problemų bene dažniausiai buvo įvardinti **iššūkiai siekiant prioritetizuoti konkrečias sritis ar geografines kryptis**. Ekspertai ne tik įvardino patį prioritetų nebuvimą kaip problemą, bet ir atkreipė dėmesį į tai, jog dėl šios priežasties mokslo diplomatijos veiklos yra labai stipriai priklausomos nuo konkrečių asmenybių. Retkarčiais tai yra pozityvus dalykas, keletas respondentų minėjo diplomatinės atstovybės darbą Japonijoje kaip sėkmės istoriją, tačiau kitais atvejais tai įneša papildomų trikdžių į sistemą. Respondentai minėjo, jog anksčiau yra buvę atvejų, kai dėl konkrečių asmenų iniciatyvos jiems buvo kelti tikslai skatinti mokslinį bendradarbiavimą su Iranu, įsitraukti į ES formatus su Pietų partnerystės šalimis. Šiuo atveju strateginių kryptių apibrėžimas galėtų užtikrinti mokslinės diplomatijos veiklų tęstinumą ir mažesnę priklausomybę nuo asmeninių preferencijų ar interesų.

Nors jau buvo minėta, kad mokslo ir studijų institucijos tyrimus daro įvairiose temose ir teminius prioritetus surasti yra sudėtinga, ekspertinių interviu metu jų atstovai taip pat pažymėjo, jog galima sutarti bent jau dėl kelių esminių žinučių ir pritarė tokio sutarimo poreikiui. Susitikimo metu buvo pastebėta, jog „kažką bendrai darom[e], bet nežinom[e], ko norim[e]“, o tai neleidžia efektyviai veikti drauge. Atitinkamai, buvo svarstoma, jog pradėti būtų galima nuo siauresnio prioritetų rato. Likusią veiklą paliekant pačioms institucijoms, su sąlyga, kad jų gebėjimai atsirinkti partnerius bus ugdomi – kitaip tariant, pačios institucijos akcentavo „*diplomacija moksle*“ dimensiją. Galiausiai, mokslo ir studijų bendruomenės nariai atkreipė dėmesį, jog keliant prioritetus yra tikimasi, kad institucijos prisidės ar imsis juos įgyvendinti, tačiau dažniausiai tokie prašymai institucijų tiesiogiai nepasiekia. Tai, rodo komunikacijos problemas, kurias atliepia ir dažni mokslo ir studijų atstovų prašymai juos kiek įmanoma anksčiau įtraukti į tokio lygio procesus. Tai atsispindi tiek apklausoje, tiek ekspertinių interviu duomenyse.

Galiausiai, ekspertiniai interviu buvo užbaigiami klausimu apie lūkesčius gairėms ir jų kūrimo procesui. Daugelis ekspertų minėjo aukščiau aptartas problemas – aiškesnio komunikacinio mechanizmo ir atsakomybių pasidalijimo poreikį bei prioritetų nustatymą – tačiau šalia buvo išskirta ir trečia, bendros platformos, sritis. Skirtingų institucijų atstovai turi įvairius įsivaizdavimus dėl to, kaip tokia platforma turėtų atrodyti ir kokią bendruomenę jungti, tačiau komunikacinio

sprendimo poreikis buvo išreikštas. Ekspertai minėjo LINESIS⁷ sistemos trūkumus formalių konsultacijų metu, ypatingai tai, jog dažniausiai bendrai pozicijai suformuoti stipriai trūkdavo laiko, tačiau džiaugėsi, kad bent jau tokia sistema egzistuoja. Vis dėlto ši sistema yra skirta konkrečiai su Lietuvos atstovavimu ES susijusiems klausimams ir tarpinstituciniam kontaktui užtikrinti. Kalbant apie mokslo diplomatijos veiklas už ES ribų, nėra jokios formalios sistemos, leidžiančios derinti skirtingų institucijų poreikius. Mokslo ir studijų institucijos bei verslo bendruomenė apskritai nėra įtraukiama į komunikacinius formatus. Jų atstovai minėjo, kad naujienlaiškis ar kitas panašus komunikacijos kanalas būtų puikus pirmas žingsnis, nes apie aktualias iniciatyvas jie dažnai sužino per vėlai. Tai siejasi ir su EK gairėse numatytu tikslu kurti mokslo diplomatijos profesionalų bendruomenę – tokių ryšių stiprinimas leistų efektyviau nukreipti esamus mokslo diplomatijos išteklius bendra linkme. Be to, galima tikėtis, jog tokie kanalai padėtų geriau išnaudoti mokslo ir studijų potencialą teikti konsultacijas ir įrodymus, padedančius vykdyti užsienio politiką.

Ekosistemos būklės apibendrinimas

Ekosistemos apžvalga leidžia susidaryti bendrą Lietuvos mokslo diplomatijos bendruomenės vaizdą. Tarp jos dalyvių trūksta koordinacijos ir komunikacijos tiek kalbant apie strateginių prioritetų ir žinučių aiškumą, tiek apie atsakomybių pasidalijimą, tiek apie elementarų apsisveitinimą informacija. Žinoma, šie iššūkiai skiriasi savo poveikiu skirtingų organizacijų gebėjimui vykdyti veiklas – kai kurie veikėjai nesijaučia įtraukti į bendruomenę, kiti turi pakankamai vidinių pajėgumų, kad galėtų įvykdyti savo tikslus be didelės pagalbos iš išorės.

Vis dėlto turint omenyje bendrą konkurencinę aplinką, tampa akivaizdu, kad norint priartėti prie „Lietuva 2050“ vizijos ir trumpesnio laikotarpio strateginiuose dokumentuose keliamų tikslų yra privalu konsoliduoti išteklius. Tai supranta ir ekosistemos veikėjai, nuolatos akcentavę didelį aiškios tarpusavio komunikacijos ir bendro veikimo poreikį. Akcentuodami didelę Lietuvos mokslo pažangą ir augantį konkurencingumą, ekspertai mato mokslo diplomatiją kaip proveržiui subrendusią diplomatijos kryptį, kurios geresnis išnaudojimas leistų paskatinti Lietuvos konkurencingumą tarptautinėje erdvėje.

Ekspertai akcentuoja, jog pokyčių ir veiksmų labiausiai reikalauja šie iššūkiai:

1. Strateginės krypties (prioritetų, žinučių) trūkumas

Ekspertų lūkesčiai dėl konkretaus sutarimo formato išsiskiria, bet svarstydami apie Lietuvos veikimą kiekvienoje iš mokslo diplomatijos dimensijų, jie pasigenda konkrečios krypties, tikslų. Tai galioja tiek teminėms kryptims, nors daugelis ekspertų pripažįsta, jog tokį sutarimą pasiekti yra labai sunku, tiek geografinėms kryptims, nors šiuo atveju yra akcentuojamas iš URM kylantis poreikis taikyti bent dalinai universalias praktikas skirtinguose regionuose. Kadangi kiekviena iš keturių mokslo diplomatijos dimensijų reikalauja skirtingų priemonių ir skirtingų veikėjų sąveikos,

---

⁷ LINESIS yra Lietuvos narystės ES informacinė sistema, kurioje valstybės institucijos derina pozicijas ES darbotvarkės klausimais.

galima svarstyti ne apie konkrečių tematinų prioritetų išskėlimą, bet apie esmines žinutes, kurias diplomatinė tarnyba ir mokslo ir studijų institucijos galėtų pritaikyti pagal savo poreikius.

2. Institucinių atsakomybių klausimai

Ekspertai taip pat pastebi, kad dabartinė institucinė sąranga neužtikrina aiškaus atsakomybių paskirstymo. Nors akcentuojama, jog pasiskirstymas neturėtų būti griežtas, o ekosistemos veikėjai skatinami veikti kartu, bet bendros gairės dėl to, kas ir kurioje srityje turėtų imtis iniciatyvos, yra reikalingos. Svarbiausia, tai padėtų spręsti vidinius nesutarimus, kuriuos sukelia asmeninės iniciatyvos, vykdomos be išankstinio suderinimo su kitais ekosistemos veikėjais. Ekspertai pasigedo bendro supratimo, kaip turėtų būti koordinuojami tarpinstituciniai procesai ir kokie mechanizmai leistų efektyviai išnaudoti turimus išteklius.

3. Sukurti kanalus bendravimui

Ekspertai pažymi, kad informacija apie vykdomas iniciatyvas, partnerystes ar poreikius dažnai nepasiekia tų veikėjų, kuriems ji būtų aktualiausia, o neformalūs ryšiai nors ir padeda užpildyti šias spragas, neužtikrina ilgalaikio tęstinumo. Efektyvesni komunikacijos mechanizmai galėtų stiprinti koordinaciją, mažinti dubliavimąsi ir sudaryti prielaidas nuosekliau įgyvendinti mokslo diplomatijos tikslus tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmeniu. Ekspertai mini naujienlaiškius, informacines platformas, uždaras socialinių tinklų grupes.

2. Užsienio praktikų apžvalga

Šiame skyriuje apžvelgiama, kaip 2025 m. EK mokslo diplomatijos gairės ir Draghi ataskaitos išvados formuoja naują ES požiūrį į mokslo ir užsienio politikos sąveiką. Pabrėžiama būtinybė stiprinti mokslo vaidmenį sprendžiant geopolitinius ir konkurencingumo iššūkius, o ES narėms siūloma integruoti MD į užsienio ir saugumo politiką. Lietuvos strateginis kontekstas išryškina poreikį kryptingai taikyti šias rekomendacijas, siekiant maksimalaus poveikio.

Toliau skyriuje pateikiama bendrų tarptautinių MD tendencijų ir struktūrų apžvalga: kaip šalys organizuoja MD, su kokiais iššūkiais jos susiduria, kokius sprendimų modelius taiko ir kurias temas ar partnerius prioritetizuoja. Šios tendencijos iliustruojamos Suomijos, Švedijos, Vokietijos, Prancūzijos, Jungtinės Karalystės, Ispanijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Japonijos ir Pietų Korėjos pavyzdžiais.

2.1 Europos Komisijos kvietimas „veikti“

Faktai:	2025 m. EK išleido mokslo diplomatijos gaires. ES narės raginamos integruoti mokslą į ES užsienio ir saugumo politiką.
Svarba:	Gairės susietos su Draghi ataskaitos išvadomis, kurios išryškino ES konkurencingumo ir inovacijų iššūkius.
Situacija ES:	Iš 27 ES valstybių tik kelios turi mokslo diplomatijai dedikuotas gaires. Dažnai MD integruojama į mokslo, technologijų ar inovacijų strategijas (pvz., Italija, Ispanija, Danija ir pan.)
Situacija LT:	Konkurencingumas yra Vyriausybės programos ir „Lietuva 2050“ dalis. EK išryškino MD svarbą konkurencingumui užtikrinti. Lietuvai, turint ribotus išteklius, būtina atsižvelgti į EK rekomendacijas bei užsienio praktikas, kad iniciatyvos turėtų didžiausią grąžą.

2025 m. vasario 13 d. EK išleido Europos mokslo diplomatijos gaires. Tikimasi, jog ES narės, sekdamos šių gairių rekomendacijomis, ne tik sukurs darnią Europos MD sistemą, bet ir užtikrins mokslo įtraukimą į ES užsienio ir saugumo politikos formavimą. Dokumentas taip pat pabrėžia, kaip ir anksčiau išleistoje [Draghi ataskaitoje](#), kad ES susiduria su itin rimtais globaliais iššūkiais konkurencingumo ir inovacijų srityse. Tai yra ypač svarbu, kai kalbama apie JAV ir Kinijos įtaką, saugumo klausimus bei didėjančią poreikį mažinti šalių priklausomybes nuo kitų išorinių veikėjų. Draghi ataskaita ragina šalis būti aktyviomis peržiūrint savo prioritetus ir strategijas, užtikrinant, kad tiek narių, tiek regiono konkurencingumas pasaulyje būtų stiprinamas. Todėl tikėtina, kad daugiau ES valstybių narių ims peržiūrėti savo strategijas ir bandys atliepti EK kvietimą kelti MD klausimą kaip nacionalinį prioritetą.

Lietuvoje konkurencingumo klausimas taip pat yra plačiai keliamas ir pabrėžiamas tiek Vyriausybės programoje, tiek „Lietuva 2050“. Šaliai yra būtina užtikrinti savo interesus Europoje ir globaliai. Tad, Lietuvai ruošiant savo nacionalines MD gaires yra būtina atsižvelgti ne tik į ES gairių keliamus tikslus bei rekomendacijas, bet ir užsienio praktikas. Būtina ieškoti inovatyvių sprendimų ir telkti pajėgas ten, kur yra didžiausia tikimybė gauti kuo didesnę grąžą.

2.2 Bendros tendencijos užsienyje: struktūros, iššūkiai, prioritetai

TRUMPAI:				
Struktūra:	Dažniausiai centruota aplink Užsienio reikalų ministerijas kartu su mokslo patarėjų tinklais.			
Iššūkiai:	Fragmentuotos veiklos. ↓	Koordinacijos ir komunikacijos stoka. ↓	Žmogiškųjų išteklių stoka. ↓	Finansavimas, konkurencija ir biurokratija. ↓
Sprendimai:	Aiškių strategijų ir prioritetų suformavimas. Veikimo modelio išsigryninimas (pvz., Own-Collaborate-Access ⁸ , Jungtinė Karalystė (toliau – JK).	Mokslo patarėjų tinklo plėtra (pvz., Vokietija – Europos mokslo ekspertų grupė). „Clearing House“ – informacinis centras (Švedija).	Diasporos ir alumnų įtraukimas (pvz., Vokietija ir Ispanija). STEM ekspertų migracijos tyrimai (JAV), „mokslininkų vizos“ (Prancūzija).	Didesnis įsitraukimas į tarptautinius projektus (Suomija, Prancūzija, JAV), vidaus reglamentų peržiūra.
PRIORITETAI IR PARTNERIAI:				
Prioritetai:	Nacionalinių (ir ES) interesų ir vertybių gynimas.	Konkurencingumo užtikrinimas tarptautinėje erdvėje.	Lyderystės pozicionavimas.	Šalies įvaizdžio ir patrauklumo (MTI ir MTEP) didinimas.
Partneriai:	Dvišalių partnerysčių prioritetizavimas.	ES ir JAV	Pietryčių Azija ir Afrika	Indo–Ramiojo vandenyno regionas
TEMOS:				
Globalūs iššūkiai: Jungtinių Tautų 2030 darbotvarkė (toliau – JT 2030)	Klimato kaita ir gyvybės mokslai	Biotechnologijos ir bioįvairovė	Kvantinės technologijos ir puslaidininkiai	Skaitmenizacija ir dirbtinis intelektas (toliau – DI)

Dauguma žemiau (2.3 Užsienio šalių modelių pristatymas) apžvelgtų šalių identifikuoja panašius iššūkius kaip ir Lietuva: trūksta **tarpinstitucinio koordinavimo, finansavimo ir žmogiškųjų išteklių**. Sprendimų tendencijos aiškiai matomos – mokslinių pajėgumų telkimas **globalių iššūkių** sprendimui, tarpinstitucinės **komunikacijos stiprinimas** ir aktyvesnis įsitraukimas į

⁸ Šalis pasirenka kuriose situacijose veikia savarankiškai, kuriose ieško sąjungininkų ir kuriose užsitikrina prieigą iš išorės.

tarptautinius projektus siekiant užtikrinti **nacionalinius (ir ES) interesus**. Tematikoje dominuoja **klimato kaita, gyvybės mokslai, DI, kvantinės ir puslaidininkų technologijos, saugumas ir bioįvairovė**.

Daugumoje šalių MD veiklos centruojamos aplink **URM** ir įvairių formų **mokslo patarėjų tinklus**. Mokslo patarėjų nauda yra plačiai atpažįstama, todėl šio tinklo plėtra dažnai įvardijama kaip pagrindinis MD stiprinimo būdas. Išplėstas patarėjų tinklas padidina gebėjimą priimti mokslu grįstus sprendimus („**mokslo diplomatijoje**“), geriau suprasti diplomatinės pagalbos poreikius mokslininkams („**diplomacija mokslui**“) ir stiprinti mokslinį bendradarbiavimą siekiant diplomatinės tikslų („**mokslo diplomatijai**“).

Šalys, tokios kaip Ispanija, JAV ir JK, turėdamos didelius mokslo patarėjų tinklus, juos aktyviai naudoja ministerijose (koordinacijai ir komunikacijai gerinti), ambasadose (renginių organizavimui), ryšių mezgimui bei **diasporos mokslininkų tinklų plėtrai ir pritraukimui**. Vokietija planuoja kurti atskirą **Europos mokslo ekspertų grupę**, kuri konsultuotų užsienio reikalų ministrą, o vėliau – kitas ministerijas.

2.2.1 Galimas užsienio praktikų pritaikymas Lietuvoje

Ekspertinių interviu metu išryškėjo akivaizdus Lietuvos **poreikis plėsti savo mokslo patarėjų tinklą**. Valstybiniame sektoriuje trūksta tiek mokslo patarėjų (šiuo metu tokias pozicijas turi tik ministerijos ir Vyriausybės kanceliarija⁹), tiek mokslo atašė (turime 4 švietimo ir mokslo atašė¹⁰). Lietuva neturi išskirtinai mokslui skirtų atašė pareigybių, kurios užtikrintų šios srities prioritetizavimą darbotvarkėje. Didesnis tokių pareigybių skaičius užtikrintų, kad tiek Lietuvos, tiek mokslo balsas būtų geriau girdimas tarptautinėje arenoje.

Tarpinstitucinį koordinavimą ar bendradarbiavimo iššūkius kitos šalys dažnai sprendžia **kurdamos mokslo tarybas ar komitetus**. Nors naujas darinys MD veiklų koordinavimui (pvz., „mokslo diplomatijos komitetas“) būtų naudingas ir Lietuvai, jo sukūrimui reikalinga politinė valia bei ekspertiniai žmogiškieji ištekliai, kurių šiuo metu trūksta. Alternatyva galėtų būti Švedijos siūlomas „**Clearing House**“ modelis – informacinis centras (ar „observatorija“). Dalinys rinktų, analizuotų ir interpretuotų informaciją iš įvairių institucijų. Tokia struktūra leistų nuosekliau įgyvendinti mokslo-diplomatijos sąveikos principus ir užtikrinti bendrą situacijos matymą bei naujausios informacijos naudojimą. Tokio centro sukūrimas galėtų būti pirmas žingsnis didesnio koordinavimo link, net ir ribotų išteklių sąlygomis.

Žmogiškųjų išteklių stoka yra viena pagrindinių Lietuvos identifikuojamų problemų. Užsienio praktikoje dažniausiai pasitelkiamas sprendimas – **diasporos įtraukimas**. Ispanijos ambasadose ir mokslų patarėjų tinklai aktyviai bendrauja su diasporos asociacijomis (pvz., [RAICEX](#)). Diasporos įtraukimas padeda stiprinti šalies įvaizdį, kurti bendrus projektus, **pritraukti investicijas** ir spręsti finansavimo problemas. Nuolatinių ryšių puoselėjimas skatina mokslininkų grįžimą ar aktyvesnį dalyvavimą vietiniuose projektuose. Prancūzija ir JAV siūlo įvairias **vizu**

⁹ [Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklas Vyriausybės institucijose - Lietuvos mokslo taryba](#)

¹⁰ [Atašė - Švietimo, mokslo ir sporto ministerija | LR Valstybė](#)

lengvatas mokslininkams. Vokietija palaiko ryšius su mokslo **alumnais** ir jų asociacijomis, kurdami bendrą platformą ir įtraukdami mokslininkus į veiklas. Suomija dirba ties ekspertų įtvirtinimu platformose kaip [IPCC](#)¹¹ ir [IPBES](#)¹² ir pan. To siekiama per **įsitraukimą į tarptautines tyrimų programas**, pritraukiančias investicijas ir ekspertus iš viso pasaulio, kaip „[Future Earth](#)“¹³.

Lietuvai būtina stiprinti ryšius tiek su diaspora, tiek su alumnų asociacijomis bei tinklais, kad būtų galima deleguoti daugiau mokslininkų tarptautiniuose procesuose. Taipogi, sekant Prancūzijos pavyzdžiu, universitetai ir tyrimų institutai, kartu su URM, galėtų siūlyti **mokslininkų stažuotes ar komandiruotes ministerijose**. Sekdami JAV ir Prancūzijos pavyzdžiais – peržiūrėti vizų išdavimo procedūras ir sąlygas doktorantams ir podoktorantams, aktyviai įtraukiant juos į alumnų ar kitų asociacijų veiklas. Taip nuolat papildytume ir skatintume bendruomenės (angl. community of practice) kūrimąsi. Visa tai galėtų tapti nuoseklios žmogiškųjų išteklių strategijos dalimi.

Atsižvelgiant į JK taikomą „**Own-Collaborate-Access**“ modelį, Lietuva turėtų aiškiai apibrėžti – kuriose srityse gali veikti savarankiškai, kuriose naudinga bendradarbiauti, o kuriose būtina užsitikrinti prieigą prie tarptautinių resursų. Kadangi Lietuvos pajėgumai yra riboti, būtina įsivertinti, kokiuose tarptautiniuose forumuose ar organizacijose tikslingiausia telkti pastangas. Kurios suteiktų daugiau galimybių šalies mokslininkams ir diplomatams bei prisidėtų prie šalies **tarptautinio įvaizdžio stiprinimo**.

Nors Lietuva turi nemažai narysčių įvairiose organizacijose ir projektuose, jų potencialas dažnai pilnai neišnaudojamas. Kai kuriose srityse atsilieka nuo kaimyninių šalių dvišalių sutarčių sudaryme ar įsitraukime į veiklas. Pavyzdžiui, Lietuva prie IPBES prisijungė 2013 m., tačiau ekspertų įsitraukimas išlieka mažas. Nacionalinių ekspertų sąrašė, Lietuva nominuoja tik **vieną** žmogų (Latvija – tris, Estija – keturis, o Suomija – vienuolika). Nesame nariai nei IPCC, nei „Future Earth“ programose, priešingai nei Suomija. Jeigu Lietuva aktyviau bendradarbiautų su diaspora bei alumnais, turėtume platesnį delegatų pasirinkimą. Aktyvus įsitraukimas į panašias organizacijas padėtų stiprinti MD tarptautinius ryšius ir užtikrintų, kad Lietuvos balsas būtų girdimas bei matomas tarptautinėje erdvėje.

Žemiau aptartos šalys įvardina dalyvavimą šiose programose kaip naudingą, MD ryšių ir mokslinių tyrimų plėtrai (šis sąrašas nėra baigtinis):

[SAPEA](#)¹⁴ – Lietuvos mokslininkai dar nėra užėmę

[ITER](#)¹⁵ – ES narės gali dalyvauti programoje. Šiuo

[OECD](#)¹⁶ – Lietuva tapo nare 2018 m., Latvija – 2016 m., Estija – 2010

¹¹ Intergovernmental Panel on Climate Change – „Tarpvyriausybė klimato kaitos komisija“.

¹² Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services – „Tarpvyriausybė biologinės įvairovės ir ekosistemų paslaugų platforma“.

¹³ Moksliniai tyrimai susiję su tvariu vystymusi.

¹⁴ Science Advice for Policy by European Academies network – „Europos akademijų tinklas teikiantis mokslines rekomendacijas politikos formavimui“.

¹⁵ International Thermonuclear Experimental Reactor – „Tarptautinis termobranduolinis eksperimentinis reaktorius“.

¹⁶ Organisation for Economic Co-operation and Development – „Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija“.

vyriausiojo patarėjo pozicijos (priešingai nei Estija).	metu, tik Lietuvos energetikos institutas publikuoja savo puslapį tarp tarptautinių tyrimų institutų ir laboratorijų.	m. Turime nuolatinę EBPO atstovybę prie URM.
INGSA ¹⁷ – Lietuvos mokslų akademija yra narė, tačiau aiškių bendradarbiavimo naudų neidentifikuota.	ESS ¹⁸ – Lietuva neturi narystės. Estija ir Lenkija yra narės.	ITU ¹⁹ – Lietuva turi ilgalaikę narystę, nors institucijų sąrašė figūruoja tik dvi administracinės institucijos ir viena verslo įmonė.
CERN – Lietuva yra asocijuota narė nuo 2018 m. Estija nuo 2024 m. tapo pilnateise nare (pirmoji Baltijos šalis).	ELI ²⁰ – Lietuva yra viena iš steigėjų. Vokietija, Japonija bei JAV išreiškė norą tapti partneriais.	SFIC ²¹ – Lietuva per ES turi narystę, dalyvavimo ir įsitraukimo lygis nėra aiškus.
ESO ²² – Lietuva neturi narystės, Suomija ir Lenkija narės jau 20 m.	ES Science Diplomacy Alliance – Lietuvos institucijų tarp narių nėra.	NASA – nuo 2014 m. LMT rengia kasmetines studentų stažuotes .
SICP ²³ – Lietuva gali dalyvauti kaip ES narė, tačiau dvišalių susitarimų neturi (priešingai nei keliolika ES šalių).	SATREPS ²⁴ – programa skirta Japonų mokslininkams bendradarbiauti su besivystančių šalių tyrėjais tvarumo tematika.	NSF ²⁵ – 2024 m. LMT išreiškė iniciatyvą apsvarstyti dvišalio bendradarbiavimo susitarimą .
SICOPR ²⁶ – žiūrėti (SICP).	ISTC ²⁷ – žiūrėti (SICP).	

2.3 Užsienio šalių modelių pristatymas

Daugumos apžvalgai pasirinktų užsienio šalių dokumentuose atsispindi anksčiau minėti ES tikslai ir prioritetai. Ši apžvalga siekia pateikti kuo platesnį ES valstybių narių bei Lietuvos strateginių partnerių pavyzdžių spektrą, atskleidžiant, kaip sprendžiami panašūs iššūkiai.

¹⁷ International Network for Government Science Advice – „Tarptautinis vyriausybės mokslo patarimų tinklas“.

¹⁸ The European Spallation Source – daugiadisciplininė mokslinių tyrimų įstaiga naudojanti neutronų šaltinį.

¹⁹ International Telecommunication Union – „Tarptautinė telekomunikacijų sąjunga“.

²⁰ The Extreme Light Infrastructure – „Ekstremalios šviesos infrastruktūra“.

²¹ Strategic forum for international scientific and technological cooperation – „Strateginis forumas tarptautiniam moksliniam ir technologiniam bendradarbiavimui“.

²² The European Southern Observatory – „Europos astronominių tyrimų organizacija Pietų pusrutulyje“.

²³ Strategic International Research Cooperative Program – „Strateginė tarptautinė bendradarbiavimo mokslinių tyrimų programa“.

²⁴ Science and Technology Research Partnership for Sustainable Development – „Mokslo ir tech., tyrimų partnerystė dėl tvaraus vystymosi“.

²⁵ U.S. National Science Foundation – „JAV Nacionalinis mokslo fondas“.

²⁶ Strategic International Collaborative Research Program – „Strateginė tarptautinė mokslinių tyrimų bendradarbiavimo programa“.

²⁷ International Science and Technology Center – „Tarptautinis mokslo ir technologijų centras“.

Suomija pasirinkta dėl sąlyginai panašaus dydžio, iššūkių bei problematikos panašumų su Lietuva. **Švedija** pasirinkta dėl inovatyvių problemų sprendimų būdų. **Vokietija** ir **Prancūzija** turi ilgalaikes MD strategijas, laikomas lyderiaujančiomis ES regione. **JK** mokslo patarėjų tinklas laikomas vienu geriausiai įsitvirtinusių šalies valdymo sektoriuose²⁸. **Ispanijos** MIP tinklo pavyzdys bei diasporos pritraukimo sprendimai yra aktualūs Lietuvai. Galiausiai **JAV**, **Japonija** bei **Pietų Korėja** – trys strateginiai ilgalaikiai partneriai, su kuriais Lietuva nuolat bendradarbiauja tiek mokslo, tiek diplomatijos srityse.

TRUMPAI					
Šalis:	Struktūra	Iššūkiai	Sprendimai	Tematika	Partneriai
2.3.1 Suomija	Trinarės schemos modelis ²⁹ . Remiasi JAV ir JK sistemomis.	Koordinacijos ir krypties stoka, žmogiškieji ištekčiai.	Strateginiai planai ir aiški komunikacija, įsitraukimas į tarptautinius projektus.	Globalūs iššūkiai: klimato kaita, bioįvairovė.	JAV ir JK (modelio įtaka); ES (suderinimas); tarptautinės platformos: IPCC, IPBES ir kt.
2.3.2 Švedija	MD traktuoja kaip forumą/sąveikos erdvę suinteresuotoms šalims koordinuoti veiklas.	Fragmentiška sistema; konkurencija ir įtampa tarp suinteresuotų šalių.	„Clearing House“ centro įkūrimas, reguliarūs susitikimai, MD pareigybės.	Globalūs iššūkiai: JT 2030, MTI matomumas.	Vokietija, Prancūzija (inovacijos); ES tinklai: SAPEA, INGSA ir kt.
2.3.3 Vokietija	URM + mokslo atašė tinklas, MD valstybės sekretoriai.	Akademinės laisvės ribojimai, dezinformacija, autoritariniai naratyvai, koordinacijos stoka.	Parama akademikams, alumnų tinklai, jaunųjų akademijų kūrimas, regioninių centrų stiprinimas.	Klimato kaita, migracija, sveikata, išteklių valdymas, skaitmenizacija.	ES, CAPAZ ³⁰ , Afrika, L. Amerika, Indijos–Ramiojo vandenyno regionas, Kinija (konkurencija).
2.3.4 Prancūzija	URM + DGM ³¹ centrinis vaidmuo; mokslo atašė, jaunieji pareigūnai.	Biurokratija, vizų ribojimai, finansavimas, kultūrinės diplomatijos dominavimas.	Vieningos platformos; vizų supaprastinimas; finansavimo didinimas, MD ir kultūrinės diplomatijos atskyrimas.	Klimato kaita, bioįvairovė, biotechnologijos, maisto ir sveikatos apsauga.	Vokietija (ilgalaikiai susitarimai), JAV, JK, Kinija, Japonija, Afrika, Indijos vandenyno regionas.

²⁸ [Luk Van Langenhove, "Tools for an EU Science Diplomacy" \(European Union, 2017\).pdf](#) (sk. 4.4.2, psl. 15, sk. 4.4.5, psl.16)

²⁹ Mokslas diplomatijoje, diplomatija mokslui ir mokslas diplomatijai.

³⁰ Vokietijos–Kolumbijos taikos tyrimų institutas.

³¹ Globalizacijos, plėtros ir partnerystės generalinio direktorato padalinys.

2.3.5 Jungtinė Karalystė	Nacionalinė mokslo ir technologijų taryba + DSIT ³² + URM; ambasadų mokslo ir technologijos tinklas.	Geopolitinė konkurencija, biurokratija, IP vagystės, fragmentacija, kibernetinės grėsmės.	„Tech Envoy“ tinklas, investicijos į infrastruktūrą, verslo-mokslo ryšiai; dalyvavimas NATO / ITU ir kt.	Kvantinės tech., DI, puslaidininkiai, biologijos inžinerija, telekomai, duomenys, saugumas.	ES, JAV, Japonija, Australija, Singapūras, Indo-Ramiojo vandenyno regionas.
2.3.6 Ispanija	SEIDI ³³ + SECIPI ³⁴ + URM; mokslo patarėjų tinklai (CTI); diasporos asociacijos.	Koordinacijos ir finansavimo stoka, žmogiškieji ištekliai, komunikacijos stoka.	CTI tinklų plėtra, diasporos įtraukimas, rotacijos ir mokymai; dalyvavimas tarptautiniuose projektuose.	JT 2030, tvarumas, skaitmenizacija, DI, tech. perdavimas.	ES, Iberoamerika, Viduržemio jūros regionas, besivystančios ekonomikos.
2.3.7 Jungtinės Amerikos Valstijos	OSTP ³⁵ + NSTC – ISTC ³⁶ ; Valstybės dep. STI biuras ³⁷ ; Ambasados + „Embassy Science Fellows“ programa.	Institucinės koordinacijos stoka, vizų ribojimai, talentų nutekėjimas.	Lankstesnis finansavimas, kompetencijų kėlimas, vizų lengvatos, didelio masto tarptautiniai projektai.	Klimato kaita, biotechnologijos, DI, kvantinės tech., puslaidininkiai, kosmosas, saugumas.	ES, JK, Kanada, Šveicarija, Japonija, P. Korėja.
2.3.8 Japonija	URM + mokslo patarėjas; patariamoji taryba + SATREPS, SICP, SICORP.	Senėjanti visuomenė, konkurencija su Kinija ir P. Korėja, mokslo-diplomatijos disbalansas.	Patarėjų tinklo plėtra, tarptautinių programų koordinacija, partnerysčių stiprinimas.	Gyvybės mokslai, žaliosios tech., nelaimių prevencija ³⁸ .	JAV, ES, Rytų Azija, Afrika. Susidomėjimas: Argentina, Brazilija, Izraelis, Egiptas.

³² Mokslo, inovacijų ir technologijos departamentas (angl. Department for Science, Innovation and Technology).

³³ Valstybės mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų sekretoriatas.

³⁴ Valstybės bendradarbiavimo ir Iberoamerikos sekretoriatas.

³⁵ Baltųjų rūmų mokslo ir technologijų politikos biuras.

³⁶ Nacionalinės mokslo ir technologijų tarybos (NSTC) Tarptautinio mokslo ir technologijų koordinavimo pakomitetas (ISTC).

³⁷ Mokslo, technologijų ir inovacijų biuras.

³⁸ [Atsushi Sunami, Tomoko Hamachi, and Shigeru Kitaba, “The Rise of Science and Technology Diplomacy in Japan,” Science & Diplomacy, Vol. 2, No. 1 \(March 2013*\)](#) (psl. 6)

2.3.9 Pietų Korėja	URM + „Mokslo ir technologijų diplo., biuras“, KOFST ³⁹ , diasporos akademinės draugijos.	JAV–Kinijos konkurencija, tiekimo grandžių trapumas, koordinacijos spragos.	Tiekimo diversifikacija, investicijos į mineralus, sąjungininkų tinklų stiprinimas, diasporos įtraukimas.	Klimato kaita, skaitmenizacija, kvantinės tech., kibernetinis saugumas, strateginiai mineralai.	JAV, Kinija (dialogas). Indija ir ASEAN šalys (kaip „alternatyvios rinkos“).
--------------------	--	---	---	---	--

2.3.1 Suomija

2021 m. Suomija išleido publikaciją pavadinimu „[Mokslinės diplomatijos stiprinimo link: dabartinė Suomijos mokslinės diplomatijos būklė ir raida](#)“.

- Požiūris / modelis:** Pabrėžiamas tarptautinių santykių vystymas per mokslą ir tyrimus, pereinant nuo griežtos „iš viršaus“ kontrolės prie bendradarbiavimo ir žmonių bei institucijų ryšių stiprinimo. Žinios suvokiamos kaip pastoviai besiformuojantis procesas, padedantis priimti sprendimus ir kurti pasitikėjimą sistemoje. Siekiama sistemingai suderinti bendrus tikslus ir atsakomybes, patikimiau atstovauti šalies interesams bei vertybėms tarptautinėje arenoje.
- Tikslai:** Skatinti nacionalinę gerovę, didinti ES išorinio veiksmingumo potencialą ir prisidėti prie globalių iššūkių (pvz., klimato kaitos) sprendimo. Pagrindinis prioritetas – šalies interesų bei vertybių atstovavimas. Todėl siekiama aiškios nacionalinės strategijos, geresnės institucijų vidaus koordinacijos ir glaudesnio ryšio tarp mokslininkų ir diplomatų. Suomija nori suderinti savo veiksmus su ES politika, kelti šalies mokslo prestižą ir tarptautinį įvaizdį, skatinti įmonių plėtrą užsienio rinkose bei nuosekliai ugdyti reikalingas kompetencijas.
- Iššūkiai ir sprendimai:** Fragmentuota ir išskaidyta MD veikla – trūksta aiškios krypties, institucijos dažnai veikia atskirai ir be susiderinimo. Riboti žmogiškieji išteklių lemia, kad naujos idėjos neretai lieka neįgyvendintos. Tai bandoma spręsti aiškesne komunikacija ir strateginių planų rengimu bei pasiteisinusių praktikų taikymu (pvz., „[Team Finland Knowledge](#)“⁴⁰). Taip pat siekiama operatyviai įsitraukti į tarptautines diskusijas ir nuolat tobulinti kompetencijas, kad idėjos taptų sprendimais. Naujos institucinės struktūros, ar prioritetinės šalys neįvardinamos, tačiau nuolat stebima, kurios praktikos pasitvirtina.

³⁹ Korėjos mokslo ir technologijų draugijų federacija.

⁴⁰ Finansuoja aukštojo mokslo bendradarbiavimo projektus.

2.3.2 Švedija

2022 m. Švedija publikavo preliminarią vyriausybės ataskaitą „[Mokslo diplomacija Švedijoje ir Švedijos labui](#)“, kurioje pateikiami politiniai pasiūlymai diskusijoms ir konsultacijoms, kviečiant visuomenę teikti atsiliepimus (angl. [green paper](#)⁴¹).

- **Požiūris / modelis:** Nėra griežto modelio – akcentuojami du principai: **procedūrinis** (sąveikos kokybė) ir **infrastruktūrinis** (ištekliai). Siekiama, kad visi dalyviai išnaudotų savo stipriąsias puses, užtikrinant abipusį dalyvavimą ir aukštą sąveikos kokybę. Skatinamas problemų sprendimas kuo žemesniame lygmenyje. Pabrėžiama pagarba ir lygiavertis bendradarbiavimas, nepažeidžiant kitų veikėjų suvereniteto.
- **Tikslai:** Gerinti išskaidytos sistemos koordinavimą, kad tarptautinė veikla būtų nuoseklesnė. Remtis mokslu, ypač JT 2030 įgyvendinimui, ir kitose tarptautinėse iniciatyvose. Stiprinti mokslo-technologijų ekosistemą bei tarptautinį vaidmenį normų ir standartų formavime.
- **Iššūkiai ir sprendimai:** Veiklų fragmentiškumas, iniciatyvų neidentifikavimas kaip MD. Tarpinstitucinės įtampos dėl bendradarbiavimo ir konkurencijos pusiausvyros. **Sprendimai:** MD forumas, „Clearing House“ centras, reguliarūs teminiai susitikimai, MD pareigybės užsienyje, prekybos ir mokslo misijos bei ryšių stiprinimas su tarptautiniais tinklais (SAPEA, INGSa ir ES Mokslo diplomatijos aljansu). Prioritetinių šalių Švedija nenurodo, tačiau pabrėžia, kad verta stebėti, kur ji turi būti aktyvi.

2.3.3 Vokietija

Vokietija turi ilgametes MD tradicijas ir požiūrį į jos svarbą⁴². 2020 m. Vokietijos Federalinė URM išleido atnaujintą [mokslo diplomatijos strategiją](#). Pažymima, jog strategija turėtų būti vertinama Europos kontekste, kaip nacionalinis indėlis, kuris skatina Europos suverenumą ir solidarumą geostrateginiu požiūriu.

- **Požiūris / modelis:** Grindžiama ilgalaikė akademinė ryšių politika ir vertybėmis: akademinė laisvė, daugiašališkumu bei **skaidriais veiksmy planais**. Jungiami vertybiniai prioritetai su regioniniais ir organizaciniais pokyčiais: plečiami mokslo-inovacijų centrai užsienyje, kuriama alumnų platforma. URM įsteigė koordinacijos formas (pvz., valstybės sekretorių grupė mokslo diplomatijai), stiprinamas mokslo atašė tinklas ir ryšiai su mokslininkų bendruomene. Planuojama sukurti Europos mokslo ekspertų grupę ministrų konsultacijoms. Mokslo diplomacija traktuojama kaip horizontalus tarpinstitucinis uždavinys, užtikrinantis sistemine darną.
- **Tikslai:** Ginti akademinę laisvę, stiprinti Europos suverenitetą, didinti šalies patrauklumą mokslui ir tinklams. Spręsti globalias problemas: klimato kaita, migracija,

⁴¹ Tokios „žaliosios knygos“ yra plačiai vartojamos EK, siekiant skatinti temines diskusijas tarp ES narių.

⁴² [Luk Van Langenhove, "Tools for an EU Science Diplomacy" \(European Union, 2017\).pdf](#) (sk. 5.1, psl. 18)

sveikatos apsauga, išteklių valdymas, taikos ir konfliktų sprendimo skatinimas. Kurti skaitmenines ir klimatui neutralias mobilumo programas.

- **Iššūkiai ir sprendimai:** Akademinės laisvės ir tyrimų saugumo užtikrinimas yra svarbus prioritetas. Mokslininkai susiduria su dezinformacija, ribojimais, finansavimo stygiu ir autoritarinių valstybių naratyvais. **Sprendimai:** faktais pagrįsta komunikacija, parama politiškai persekiojamiems akademikams⁴³, tarptautinių tyrimų centrų, stipendijų ir alumnų tinklų plėtra bei geresnė tarpministerinė koordinacija. Planuojama pritraukti tarptautinius talentus ir kurti jaunųjų akademijų tinklus (pvz., „Leadership for Africa“ ir Vokietijos–Kinijos Jaunąją akademiją) išvengiant vienpusio žinių nutekėjimo.

2.3.4 Prancūzija

2011 m. Prancūzija publikavo savo pirmąsias MD gaires; 2013 m. URM ir MESR⁴⁴ bendradarbiavimu išleista [atnaujinta strategija](#), kurioje pabrėžiamas mokslininkų ir diplomatų nuolatinis komunikavimas. Prancūzijos diplomatų tinklas yra trečias pagal dydį pasaulyje, su 178 ambasadų ir nuolatinių atstovybių⁴⁵. Strategija fokusuojasi į dvi MD dedamąsias: **mokslas diplomatijai** ir **diplomacija mokslui**. Prancūzai MD tampriai sieja su kultūrine diplomatija ir naudoja abi kaip minkštosios galios įrankius.

- **Požūris / modelis:** MD sutelkta aplink URM ir DGM padalinį. Ambasadose veikia mokslo patarėjai (5), mokslo atašė (71) ir jaunieji pareigūnai – „tarptautiniai savanoriai“ (70)⁴⁶, užsienyje veikia 27 prancūzų tyrimų institutai (rengia bendras programas ir archeologines misijas⁴⁷). Šis tinklas nuolat mezga partnerystes, seka mokslo–technologijų naujienas, padeda universitetams, institutams ir verslui rasti bendradarbiavimo galimybes. Kartu su MESR rūpinamasi koordinacija: **vienoje platformoje suteikiama informacija** apie visas svarbias institucijas, supaprastinamos sąlygos atvykstantiems tyrėjams. Svarbi strategijos dalis – dalyvavimas **dideliuose tarptautiniuose projektuose** (CERN, ITER, ESS, ELI ir kt.) – tai kelia prestižą, pritraukia talentus.
- **Tiksai:** Būti patrauklia užsienio mokslininkams ir matoma pasaulyje: aiškios taisyklės, lengviau pasiekiamos vizos, daugiau galimybių **doktorantams ir podoktorantams**. Aktyviai padedama tyrėjams ir verslams jungtis prie stipriausių centrų (pvz., Stanford, MIT, Berkeley). Mažos dvišalės programos (pvz.: BIO–Asia ir kt.) sujungiamos į didesnes komandas, kurios galėtų dalyvauti ES programose bei tarptautiniuose

⁴³ „Phillip Schwartz Initiative“ ir „Albert Einstein German Academic Refugee Initiative“.

⁴⁴ Aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų ministerija.

⁴⁵ [Pierre-Bruno Ruffini, „France’s Science Diplomacy“ Science & Diplomacy, Vol. 9, No. 2](#) (psl. 1)

⁴⁶ Neretai universitetai ir mokslinių tyrimų institutai komandiruoja mokslininkus į URM, tad dalis šių darbuotojų nėra diplomatai.

⁴⁷ [Pierre-Bruno Ruffini, „France’s Science Diplomacy“ Science & Diplomacy, Vol. 9, No. 2](#) (sk. 2, psl. 6)

projektuose. Ekspertai aktyviai siunčiami į tarptautinius projektus, kurie formuoja susitarimus globalių iššūkių sprendimams.

- **Iššūkiai ir sprendimai:** Išlikti konkurencingiems – išsibarstęs atstovavimas per skirtingus biurus rodo poreikį **centralizuoti platformas**, turėti vieną kontaktinį centrą. Kyla biurokratinių iššūkių dėl „mokslininkų vizų“ (taisyklių ir sąlygų neaiškumas). Finansavimo stoka lemia mokslinių diplomatų tinklo susitraukimą. Mokslo diplomatijos tampri sąsaja su kultūrine diplomatija reiškia, kad daugelyje ambasadų mokslo klausimai sprendžiami kultūros skyriuose. Toks modelis riboja inovacijų plėtrą, tad vis plačiau kalbama apie dviejų diplomatijų atskyrimą⁴⁸.

2.3.5 Jungtinė Karalystė

Britų taryba (angl. [British Council](#)) įsteigta 1934 m. – viena seniausių kultūrinių institucijų pasaulyje. Šios tarybos pagrindinis tikslas buvo užtikrinti, kad pasaulis susidarytų palankią nuomonę apie JK užsienio politiką. 2023 m. Britai publikavo [Tarptautinę technologijos strategiją](#) kur mokslas ir technologijos matomi kaip neatskiriami dalykai. Strategija sulaukė kritikos iš Lordų rūmų kaip pernelyg ambicinga⁴⁹, be konkrečių stebėsenos kriterijų (KPI) bei neapibrėžtų finansavimo šaltinių.

- **Požiūris / modelis:** Strategijos modelis: „sukurti – bendradarbiauti – gauti prieigą“ (angl. Own-Collaborate-Access). Veiklas koordinuoja 2023 m. įsteigta Nacionalinė mokslo ir technologijų taryba kartu su DSIT ir FCDO⁵⁰. Ambasadose veikia mokslo ir technologijų tinklas⁵¹, stiprinantis mokslines kompetencijas, kuriantis partnerystes, padedantis formuoti standartus bei pritraukti talentus ir investicijas. Šis tinklas yra vienas **svarbiausių įrankių**, sukuriant palankią tarptautinę aplinką šalies prioritetams įgyvendinti⁵². Žemiau pateikta organizacinė schema:

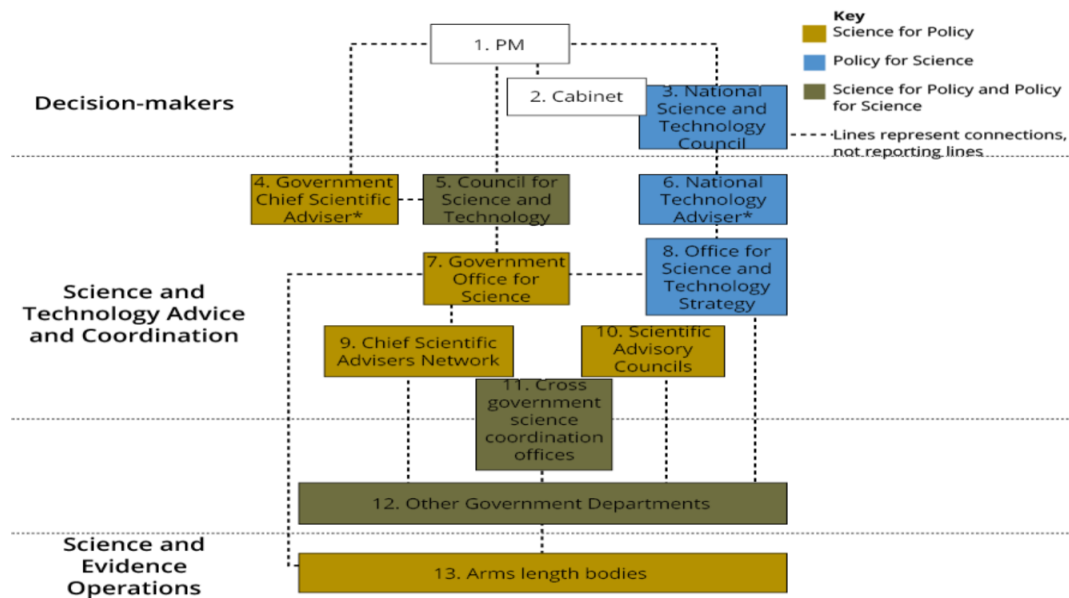
⁴⁸ [Pierre-Bruno Ruffini, “France’s Science Diplomacy” Science & Diplomacy, Vol. 9, No. 2](#) (sk. 3, psl. 8–9)

⁴⁹ [House of Lords - “Science and technology superpower”: more than a slogan? - Science and Technology Committee](#) (para. 7–8, 17, 20)

⁵⁰ Užsienio reikalų, sandraugos ir plėtros ministerija (angl. Foreign, Commonwealth & development Office).

⁵¹ angl. Science and Technology Network.

⁵² [Written evidence submitted by the Department for Science, Innovation and Technology \(DSIT\) and the Foreign, Commonwealth & Development Office \(FCDO\) \(SDY0020\)](#) (sk. 1, psl. 4)

- Tikslai:** Tapti viena iš trijų pasaulyje pirmaujančių mokslo ir technologijų šalių iki 2030 m. (ambicija investuoti 2,4 % BVP į MTEP iki 2027 m.) Tam skirta 10 punktų programa: plečiamas technologijų pasiuntinių⁵³ tinklas, kuriamas technologijų kompetencijų centras. Siekiama, kad verslas kurtųsi ir augtų JK viduje, o moksliniai tyrimai išliktų konkurencingi. Tam pritraukiama investicijų, suteikiami patrauklūs vizų lengvatų paketai talentams ir kuriama reikalinga infrastruktūra.
- Iššūkiai ir sprendimai:** Geopolitinė konkurencija ir biurokratinė našta (ypač po „Brexit“)⁵⁴, technologijų militarizavimas, intelektinės nuosavybės apsauga, kibernetinės grėsmės ir teisės aktų fragmentacija. **Sprendimai:** investuoti į FCDO globalų mokslo tinklą, naujus tyrimų centrus, kelti kompetencijas ir gebėjimus technologijų srityje. Dalyvavimas daugiašalėse organizacijose (NATO, OECD, ITU ir kt.) vertinamas esminiu siekiant vienodų tarptautinių standartų ir kolektyvinio saugumo.

2.3.6 Ispanija

2015 m. SEIDI ir SECIPI subūrė patariamąją grupę, įtraukiant universitetų rektorių konferenciją, valstybės prekybos sekretoriata, darbdavių asociacijas, mokslinių tyrimų institutus⁵⁵ ir kt. 2016 m. patariamoji grupė publikavo URM skirtą „[Ataskaita apie mokslo, technologijų ir inovacijų diplomatiją](#)“ (toliau – MTI diplomatija).

- Požiūris / modelis:** MTI diplomatija suvokiama kaip priemonių rinkinys bendradarbiauti, kelti šalies prestižą bei palaikyti ryšius su partneriais. Madride veikia specialus MD tinklas, ambasadose dirba mokslo patarėjai. Aiškiai formuojamas

⁵³ angl. Tech Envoy.

⁵⁴ [House of Lords - "Science and technology superpower": more than a slogan? - Science and Technology Committee](#) (para. 37–38)

⁵⁵ [Luk Van Langenhove, "Tools for an EU Science Diplomacy " \(European Union, 2017\).pdf](#) (sk. 5.2, psl. 19)

poreikis plėsti šiuos tinklus (įskaitant diasporos įsitraukimą) – tai padeda pasiekti platesnę mokslininkų bendruomenę. 2016 m. rekomenduota sukurti valstybinį mokslo patarėjų tinklą⁵⁶ (CTI), veikiantį tiek prezidento, tiek kiekvieno ministro lygiu. Praktinis sistemos veikimo pavyzdys – Ispanijos ambasada JK, rengianti veiklas „mokslas ambasadoje“, „mokslas ambasadai“ ir „ambasada mokslui“⁵⁷.

- **Tiksiai:** Remti JT 2030 darbotvarkę ir prisidėti prie globalių iššūkių sprendimų. Dalintis technologijomis ir inovacijomis per bendrus projektus. Gerinti tarpinstitucinę koordinaciją, kad užsienio politika būtų grindžiama mokslu ir atsižvelgtų į technologines tendencijas. Plėsti partnerystės ES regione, Iberoamerikoje ir kitur per ES „Horizonto“ programą, SFIC ir dvišales programas. Nuolat investuoti į žmonių kompetencijas – reguliarius mokymus, rotacijas, AAAS⁵⁸ tipo tarptautines stažuotes.
- **Iššūkiai ir sprendimai:** Trūksta koordinacijos ir mokslo prioritetų užsienio politikoje, finansavimo ir žmogiškųjų išteklių. Ispanijos moksliniai pasiekimai užsienyje nepakankamai viešinami – ieškoma būdų skelbti informaciją užsienio kalbomis. **Sprendimai:** plėtojamos minėtos struktūros (tinklai, ambasadų pozicijos), didinamas įsitraukimas į tarptautinius projektus. Papildoma priemonė – diasporos įtraukimas: tai laikoma reikšmingu **minkštosios galios šaltiniu**. 2022 m. [ataskaita](#) rodo aktyvią rekomendacijų ambasadose įgyvendinimo eigą diasporos klausimu.

2.3.7 Jungtinės Amerikos Valstijos

Valstybės departamente mokslo patarėjai dirba nuo 1950-ųjų. 1965 m. mokslo patarėjo ir valstybės sekretoriaus specialiojo padėjėjo pareigų pagrindu sukurtas Tarptautinių mokslo ir technologijų reikalų biuras⁵⁹. 2022 m. publikuota „[Dviejų metų ataskaita Kongresui apie tarptautinį bendradarbiavimą mokslo ir technologijų srityje](#)“.

- **Požūris / modelis:** Sistema grindžiama tarpinstituciniu koordinavimu, mokslininkų bendradarbiavimu, standartų kūrimu bei talentų pritraukimu. **OSTP** koordinuoja tarptautinės mokslo ir technologijų politikos strategiją. **NSTC** ir **ISTC** koordinuoja federalinių agentūrų tarptautinius veiksmus ir nustato ilgalaikius prioritetus. Taip pat rengia Kongresui dvejų metų ataskaitas apie tarptautinę bendradarbiavimo situaciją bei teikia rekomendacijas⁶⁰. JAV Valstybės departamentas (per **STI biurą**) atsakingas už MD ambasadose ir tarptautinėse organizacijose. Dauguma ambasadų turi mokslo patarėjus arba „[Embassy Science Fellows](#)“⁶¹. Agentūros kaip NASA, NSF ir kt. turi užsienio atstovybes ir partnerystes.

⁵⁶ isp. Red Estatal de Asesores.

⁵⁷ [Luk Van Langenhove, "Tools for an EU Science Diplomacy" \(European Union, 2017\).pdf](#) (sk. 5.2, psl. 20)

⁵⁸ Pačios AAAS programos prieinamos tik JAV piliečiams.

⁵⁹ angl. Office of International Scientific and Technological Affairs.

⁶⁰ [S.3084 - 114th Congress \(2015-2016\): American Innovation and Competitiveness Act | Congress.gov | Library of Congress](#) (para. 116, 309)

⁶¹ Mokamos stažuotės jungiančios ambasadas, konsulatus ir šalis partneres su JAV mokslininkais ir ekspertais.

- **Tikslai:** Išlaikyti pasaulinę lyderystę mokslo ir technologijų srityje stiprinant mokslinių tyrimų ekosistemą ir diplomatiją, remiant tarptautinius projektus bei strategines iniciatyvas. Aktyviai stebimos STEM (gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos) specialistų emigracijos priežastys, **šalinamos kliūtyms inovacijoms** (pvz., supaprastinant licencijavimo procesus). Siekiama pritraukti talentus per geresnes galimybes studentams bei jauniems tyrėjams iš mažesnių ir vidutinės pajamos turinčių šalių. Daug dėmesio skiriama viešajai diplomatijai ir žmogiškiesiems ryšiams – skatinamas JAV ekspertų dalyvavimas kuriant tarptautinius standartus.
- **Iššūkiai ir sprendimai:** Praleidžiamos strateginės galimybės, ribotas dalyvavimas dideliuose tarptautiniuose projektuose bei prasta agentūrų koordinacija su užsienio politika. Sudėtingos vizų taisyklės atbaido užsienio talentus, todėl trūksta tarptautinės patirties. Kai kurie tarptautiniai mokslinių tyrimų susitarimai kelia pernelyg aukštus lūkesčius. **Sprendimai:** lanksčios ilgalaikės finansavimo priemonės, daugiau mainų ir mokymų kompetencijų kėlimui, aktyvesnis dalyvavimas standartų kūrime, supaprastintos vizų procedūros. Taipogi sukurti mechanizmus, kurie leistų federaliniams **mokslininkams efektyviai bendrauti** su sprendimų priėmėjais.

2.3.8 Japonija

2008 m. vyriausybė buvo raginama susieti mokslą ir technologijas su užsienio politika. 2011 m. MD tapo nacionalinės svarbos sritimi MTI strategijoje, akcentuojant jos vaidmenį nacionaliniams interesams ir konkurencingumui užsienyje. 2015 m. parengtos gairės su [15 plėtros krypčių](#)⁶².

- **Požiūris / modelis:** URM mokslo ir technologijų patarėjas sudaro centrą, veikia patariamoji taryba, reguliarūs dvišaliai komitetai ir tarpvyriausybinių sutarty. Prie to jungiasi tyrimų programos kaip SATREPS, SICP, SICORP ir regioninė e-ASIA iniciatyva, kurios sistemingai valdomos tarp ministerijų ir agentūrų⁶³.
- **Tikslai:** Stiprinti ryšius su partnerėmis, skatinti taiką ir stabilumą bei spręsti globalius iššūkius pasitelkiant Japonijos mokslinius pranašumus. Siekiama plėsti tarptautinį mokslinį bendradarbiavimą ir integruoti užsienio tyrimų išteklius, kad Japonija išliktų svarbi pasaulinio mokslo tinklo dalis ir galėtų atnaujinti savo inovacijų sistemą⁶⁴.
- **Iššūkiai ir sprendimai:** Senstanti ir mažėjanti populiacija bei stiprėjanti konkurencija iš Kinijos ir P. Korėjos. Jaučiamas nepakankamas mokslo ir diplomatijos sujungimas. **Sprendimai:** plėsti mokslo patarėjų tinklą, dalyvauti dvišaliuose komitetuose bei

⁶² Apibendrinus: pasitelkti mokslą ir technologijas sprendžiant globalius iššūkius, stiprinti bendradarbiavimą su strategiškai svarbiomis ir kylančiomis valstybėmis, integruoti mokslines žinias į diplomatiją, ugdyti tam reikalingus specialistus bei plėsti tarptautinius tinklus ir informacijos sklaidą. (psl. 3)

⁶³ [Diplomatic Bluebook | 3 Science and Technology Diplomacy](#) (sk. 3)
[Atsushi Sunami, Tomoko Hamachi, and Shigeru Kitaba, "The Rise of Science and Technology Diplomacy in Japan," Science & Diplomacy, Vol. 2, No. 1 \(March 2013*\)](#) (psl. 5–6)

⁶⁴ [Diplomatic Bluebook | 3 Science and Technology Diplomacy](#) (sk. 3)

tarptautinėse platformose (pvz., ISTC ir ITER). Taip tikimasi suaktyvinti mokslinių žinių ir sprendimų mainus.

2.3.9 Pietų Korėja

P. Korėja yra viena labiausiai MTEP finansuojančių šalių pasaulyje. 2023 m. MTEP išlaidoms skyrė [4,96 % nuo BVP](#), nusileidžiant tik Izraeliui. [Statistika rodo](#), jog didžiausi MTEP finansavimo šaltiniai yra P. Korėjos vyriausybė bei privatūs ir užsienio fondai.

- **Požiūris / modelis:** Fokusas technologiniam saugumui, eksporto kontrolei ir tiekimo grandinėms. Sistemos centre yra URM, skatinanti MTEP diplomatijos veiklas. Prie URM veikia ir Mokslo diplomatijos biuras, kuris užsiima srities plėtra bei 2022 m. atnaujinta Mokslo ir technologijų diplomatijos platforma. Platforma sudaryta iš: akademinės bendruomenės, ministerijų ir verslo. Kasmėnesiniuose susitikimuose stiprinama bendra praktika, plėtojami gebėjimai spręsti MTEP klausimus ir gerinama informacijos sklaida. Veikia institucijos, jungiančios mokslininkus ir diasporą (pvz., KOFST). Dalyvaujama [FMSTAN](#)⁶⁵ veikloje, siekiama pritraukti užsienio tyrimų institutus bei padėti verslui plėstis užsienyje⁶⁶.
- **Tikslai:** Stiprinti lyderystę, užtikrinti technologinį suverenitetą ir stabilias tiekimo grandines. Naudoti mokslą kaip diplomatijos įrankį globalioms problemoms spręsti. Strategiškai bendradarbiauti dvišaliu ir daugiašaliu pagrindu, tuo pačiu palaikant atskirą dialogą su Kinija. Pabrėžiama būtina geresnė skirtingų ministerijų ir institucijų koordinacija bei aktyvesnis diasporos įtraukimas.
- **Iššūkiai ir sprendimai:** JAV ir Kinijos technologinė konkurencija, eksporto kontrolės griežtėjimas, tiekimo grandinių trapumas, žaliavų priklausomybė, vidinio koordinavimo spragos. **Sprendimai:** tiekimo diversifikavimas, investicijos į kritinius mineralus bei jų perdirbimą, stipresnė sąjungininkų sanglauda ir dalyvavimas draugiškų šalių grandinėse. Sudarytas nacionalinis [12-os strateginių technologijų sąrašas](#)⁶⁷, į kurį investuojama ir kuriama infrastruktūra.

---

⁶⁵ Foreign Ministries Science & Technology Advice Network – „Užsienio reikalų ministerijų mokslo ir technologijų patarimų tinklas“. Narystė URM mokslo patarėjams tik per pakvietimą.

⁶⁶ [Kim Seunghwan, "Status and Prospects of South Korea's Science Diplomacy: Focusing on Grassroots Science Diplomacy Activities".pdf \(download\)](#) (sk. 3, psl. 107)

⁶⁷ Apibendrinus tai apima skaitmenines, energetines, biotechnologines ir pažangiosios gamybos technologijas.

2.3.10 Kitos ES šalys trumpai

Šalis:	<u>Danija</u>	<u>Italija</u> ⁶⁸	<u>Austrija</u>	<u>Portugalija</u> ⁶⁹
Sistema:	URM kartu su technologijų ambasadoriumi. Bendradarbiauja su ES ir NATO.	URM + UST ⁷⁰ vienetas su švietimo, ekonomikos ministerijomis ir mokslo atašė tinklu.	MD kaip kultūrinės užsienio politikos dalis; URM su švietimo, mokslo, inovacijų ministerijomis.	URM + MCTES ⁷¹ bendradarbiavimas su ambasadamis.
Tikslai:	Europos technologinė lyderystė, DI reguliavimas, kibernetinis atsparumas, ekonominis saugumas.	Bendri tyrimai, mobilumas, Italijos interesų atstovavimas (CERN, ESO), inovatyvių įmonių tarptautiškumas.	Mokslo ir inovacijų internacionalizacija, tinklų kūrimas, JT 2030 tikslai.	Integracija į pasaulines žinių grandines, studentų ir tyrėjų pritraukimas, atvirasis mokslas („Study / Research in Portugal“).
Iššūkiai:	JAV–Kinijos konkurencija, trapios tiekimo grandinės, kibernetinės atakos, dezinformacija.	Globali konkurencija, geopolitinis sudėtingumas.	Greita technologinė kaita, tarpvalstybinio reguliavimo poreikis.	Institucijų koordinacija, priegigos prie šaltinių stoka.
Sprendimai:	Aktyvus dalyvavimas ES, dialogas su technologijų įmonėmis, partnerystės su sąjungininkais.	Bendrai finansuojami projektai, naujos partnerystės, aktyvus dalyvavimas iniciatyvose.	Tarptautiniai tinklai, ambasadų iniciatyvos, finansavimo stiprinimas.	Ambasadų parama, atvirojo mokslo priemonės, veikimas per ES ir tarptautines programas.

⁶⁸ Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale Direzione Generale per la promozione del Sistema Paese Unita per la Cooperazione Scientifica e Tecnologica, “La Diplomazia Scientifica”.

⁶⁹ Diário da República, 1.ª série — N.º 230 — 30 de novembro de 2016 (4250-4253)

⁷⁰ Mokslinio ir technologinio bendradarbiavimo skyrius (UST) yra URM ir tarptautinio bendradarbiavimo ministerijos Generalinio direktorato, struktūra.

⁷¹ Mokslo, technologijų ir aukštojo mokslo ministerija.

Priedai

Diplomatinių atstovybių apklausos klausimynas⁷²

Atstovybės informacija

1. Pasirinkite diplomatinę atstovybę: *Pateikiamas visų LR diplomatinių atstovybių sąrašas*
2. Nurodykite apklausą pildančio atstovybės darbuotojo kontaktus (el. paštą).

Veiklos, susijusios su mokslu diplomatija ir tarptautiškumu

3. Kokiomis su mokslu susijusiomis veiklomis užsiima Jūsų diplomatinė atstovybė? (Galimi keli pasirinkimai) *Atstovybė nevykdo jokių su mokslu susijusių veiklų; Informacijos apie akreditacijos šalies (-ių) mokslu pasiekimus, mokslu politiką rinkimas ir analizė; Ryšių palaikymas su akreditacijos šalies (-ių) mokslininkais, mokslu institucijomis (universitetais, mokslu tarybomis, tyrimu centruis ir pan.); Lietuvos mokslu pasiekimų, mokslu įstaigų pristatymas ir viešinimas akreditacijos šalyje (-yse); Ryšių palaikymas su lietuvių kilmės mokslininkais, dirbančiais akreditacijos šalyje (-yse); Bendradarbiavimas organizuojant lietuvių ir/ar užsienio mokslininkų ar mokslu įstaigų atstovų vizitus, mokslu misijas; Dalyvavimas renginiuose, susijusiuose su mokslu ir inovacijomis (pvz., konferencijose, kontaktų mugėse, tinklaveikos renginiuose); Mokslu politikos klausimų integravimas į dvišalį (ar daugiašalį) politinį dialogą; Kita*
4. Jeigu galite, prašome įvardyti vieną ar kelis sėkmingus atvejus, kai mokslu srities veikla atnešė konkrečios naudos Lietuvai. Tai gali būti pavyzdžiai, kai Jūsų atstovybė prisidėjo prie su mokslu susijusių veiklų ar iniciatyvų, dvišalio mokslinio bendradarbiavimo skatinimo ar pan.
5. Kurios mokslu ar technologijų sritys yra aktualiausios Jūsų diplomatinei atstovybei vykdančios su mokslu susijusias veiklas akreditacijos šalyje (-yse)? *Dirbtinis intelektas ir skaitmeninės technologijos; Išmani inžinerija / lazeriai; Kvantinės technologijos; Klimato kaita ir aplinkosauga; Biotechnologijos / gyvybės mokslai; Energetika; Socialiniai mokslai; Mokslas ir saugumas / gynybos technologijos; Kita*
6. Prašome nurodyti 2–3 ryškiausius mokslininkus Jūsų akreditacijos šalyje (-yse), kuriuos, Jūsų manymu, verta išskirti (pvz., atsižvelgiant į jų tarptautinį pripažinimą, publikacijas, mokslinius pasiekimus ar pan.).
7. Kas Jūsų diplomatinėje atstovybėje koordinuoja su mokslu susijusius klausimus? *Atstovybėje nėra darbuotojo, atsakingo už su mokslu susijusius klausimus; Yra vienas darbuotojas, kurio pagrindinė atsakomybė – su mokslu susiję klausimai; Yra vienas darbuotojas, kurio pareigose mokslas yra viena iš atsakomybių; Su mokslu susiję klausimai paskirstyti tarp kelių darbuotojų; Kita*
8. Pareigūno, koordinuojančio su mokslu susijusias veiklas, pareigos:

⁷² Pasviruoju šriftu nurodyti atsakymo variantai klausimuose su variantais.

9. Kokia vidutinė darbuotojo etato dalis Jūsų diplomatinėje atstovybėje šiuo metu skiriama su mokslu susijusiems klausimams?
10. Prašome nurodyti darbuotojo (-jų), kuriam priskirti su mokslu susiję klausimai, kontaktus (el. pašta).
11. Jūsų nuomone, kas Jūsų atstovybėje turėtų būti atsakingas už su mokslu susijusių klausimų koordinavimą? *Diplomatas (-ė), atsakingas (-a) už ekonominius klausimus; Spec. atašė (pvz., komercijos atašė arba atskiras mokslo atašė); Nėra poreikio atskirai kuruoti mokslo klausimų*
12. Su kuriomis Lietuvos mokslo institucijomis bendradarbiauja Jūsų atstovybė (mokslo klausimais)? *Nebendradarbiauja; Lietuvos mokslo taryba (LMT); Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM); Švietimo mainų paramos fondas (ŠMPF); Ekonomikos ir inovacijų ministerija (EIMIN); Inovacijų agentūra; Universitetai; Kolegijos; Lietuvos universitetų rektorių konferencija (LURK); Valstybiniai tyrimų institutai (pvz., FTMC, GMC); Kita*
13. Galite trumpai aprašyti bendradarbiavimo pobūdį ir formą, kylančius iššūkius
14. Ar žinote, su kuo galite pasitarti mokslo diplomatijos klausimais URM Vilniuje? *Ne, atsakomybės mokslo srityje URM man nėra aiškios; Taip*
15. Su kuo dažniausiai tariatės mokslo diplomatijos klausimais URM Vilniuje (galite nurodyti departamentą, skyrių ar konkretų žmogų)?
16. Trumpai aprašykite, ar Jūsų akreditacijos šalyje (-yse) skiriamas didelis dėmesys mokslo diplomatijai? Kaip ji koordinuojama (pvz., kuri institucija atsakinga) ir vykdoma?
17. Kuriose srityse matytumėte didžiausią potencialą mokslo klausimais ir mokslo diplomatijoje Jūsų atstovybės kontekste? (Galimi keli pasirinkimai) *Lietuvos mokslo pasiekimų pristatymas priimančioje šalyje; Dvišalio ar daugiašalio mokslinio bendradarbiavimo stiprinimas; Lietuvos ir užsienio mokslo institucijų ar mokslininkų ryšių skatinimas; Lietuvos dalyvavimo tarptautinėse mokslo ir inovacijų programose (pvz., „Horizon Europe“) stiprinimas; Lietuvos diasporos mokslininkų įtraukimas į bendradarbiavimą; Užsienio mokslo politikos ir inovacijų tendencijų stebėseną ir analizę; Mokslo ir technologijų įtraukimas į politinį ar strateginį dialogą; Kita*
18. Kiek, Jūsų nuomone, šiuo metu yra išnaudojamas mokslo diplomatijos potencialas Jūsų atstovybėje? (Suprantant, kad tai gali priklausyti nuo įvairių vidinių ir išorinių veiksnių) *Atsakyme buvo galima pasirinkti įvertinimą nuo 0 iki 10*
19. Kokie yra pagrindiniai iššūkiai, su kuriais susiduriate vykdydami mokslo diplomatiją ar mokslo klausimų koordinavimą? *Nėra aiškių gairių ar strategijos, kaip atstovybė turėtų įgyvendinti mokslo diplomatiją; Trūksta žmogiškųjų išteklių šiai temai skirti dėmesio; Sunku užtikrinti tęstinumą keičiantis darbuotojams atstovybėje; Trūksta žinių apie Lietuvos mokslo pasiekimus; Trūksta žinių apie Lietuvos mokslo politikos prioritetus, ribotą koordinaciją su Lietuvos mokslo politikos institucijomis (pvz., ŠMSM, Lietuvos mokslo taryba); Ribotas bendradarbiavimas su Lietuvos aukštojo mokslo įstaigomis (pvz., universitetais, tyrimų centrais); Trūksta praktinių įrankių (pvz., kontaktų žemėlapiai, pristatymo medžiaga, komunikacijos rinkiniai); Mokslo klausimai nėra prioritetas*

diplomatiniėje darbotvarkėje; Sunku identifikuoti aktualius kontaktus ar partnerius mokslo srityje priimančioje šalyje; Other

20. Ar, Jūsų manymu, Jūsų atstovybėje yra pakankamai žinių apie mokslo diplomatiją, jos tikslus ir veiklos formas? *Taip, atstovybėje yra pakankamai žinių apie mokslo diplomatiją; Iš dalies – turime tam tikrą supratimą, bet žinios nėra sistemingos; Ne, žinių apie mokslo diplomatiją mūsų atstovybėje trūksta*
21. Ar Jūsų atstovybėje būtų poreikis mokymams apie mokslo diplomatiją ar su mokslu susijusius klausimus? *Taip; Ne; Kita (nurodykite)*
22. Galite papildyti, kokie ištekliai ar pagalba Jums padėtų sustiprinti Jūsų atstovybės darbą mokslo srityje.
23. Ar turite kitų pastebėjimų, į kuriuos, Jūsų nuomone, būtų svarbu atsižvelgti?
24. Ar Jūsų atstovybė turi lietuvių kilmės mokslininkų, gyvenančių priimančioje šalyje, kontaktų sąrašą? Pastaba: šis sąrašas gali būti neoficialus, bet naudingas kontaktų rinkinys, kuris nebūtinai apima visus šalyje gyvenančius lietuvių kilmės mokslininkus. Mokslininkas suprantamas plačiaja prasme: moksliniai darbuotojai, tyrėjai, dėstytojai, doktorantai, taip pat analitikai ir ekspertai dirbantys viešajame ar privačiame sektoriuje prie mokslo žinių panaudojimo kuriant technologinius ar kitus sprendimus. *Taip; Ne; Ne, tačiau tokį sąrašą būtų galima sudaryti*

Mokslo ir studijų institucijų apklausos klausimynas⁷³

Institucijos informacija

1. Jūsų atstovaujamos institucijos tipas: *Universitetas; Kolegija; Mokslinių tyrimų institutas*
2. Jūsų atstovaujama institucija yra: *Valstybinė; Nevalstybinė*
3. Jūsų atstovaujamos institucijos pavadinimas:

Institucinė strategija:

4. Ar Jūsų atstovaujama institucija turi pasitvirtinusi tarptautiškumo skatinimo strategiją ar gaires? *Taip, atskiru dokumentu; Taip, kaip platesnės strategijos dalį; Neturi, bet artimiausiu metu ketina pasitvirtinti; Neturi ir pasitvirtinti neketina*
5. Kokius prioritetus keliate tarptautiškumo strategijoje ar gairėse ar atstovaudami savo instituciją tarptautinėje erdvėje? (Galimi keli pasirinkimai) *Užsienio studentų pritraukimas, įskaitant trečios pakopos studentus; Užsienio tyrėjų ar dėstytojų pritraukimas; Mobilumo studentams, tyrėjams sąlygų gerinimas; Dalyvavimas tarptautiniuose tyrimų projektuose; Lietuvos diplomatinė prioritetai palaikymas ir stiprinimas; Jūsų atstovaujamos institucijos reputacijos užsienyje stiprinimas; Lietuvos reputacijos užsienyje stiprinimas; Globalių ar regioninių iššūkių sprendimas (pvz. klimato kaita, pandemijos); Kita*

⁷³ Pasviruoju šriftu nurodyti atsakymo variantai klausimuose su variantais.

6. Kurias mokslo ar technologijų sritis, vykdomas Jūsų institucijoje, laikytumėte sėkmingiausiai veikiančiomis tarptautinėje erdvėje? (prašome nurodyti iki 3 sričių ar teminių grupių)
7. Jeigu galite, prašome įvardyti vieną ar kelis sėkmingus Jūsų institucijos bendradarbiavimo su URM mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo klausimais atvejus:
8. Jeigu galite, prašome įvardyti vieną ar kelis sėkmingus Jūsų institucijos bendradarbiavimo su ŠMSM mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo klausimais atvejus:

Veiklos, susijusios su mokslo diplomatija ir tarptautiškumu:

9. Kokiomis su mokslo diplomatija ir tarptautiškumu susijusiomis veiklomis užsiima Jūsų atstovaujama institucija šiuo metu? (Galimi keli pasirinkimai) *Dalyvauja ES arba NATO finansuojamuose tarptautiniuose projektuose (Horizon, MSCA ir pan.); Dalyvauja ne ES ar NATO finansuojamuose tarptautiniuose projektuose; Dalyvauja dvišaliuose projektuose su ES šalių universitetais ar kitomis mokslo ir studijų institucijomis; Dalyvauja dvišaliuose projektuose su ne ES šalių universitetais ar kitomis mokslo ir studijų institucijomis; Dalyvauja mokslo ar studijų konsorciuose ar aljansuose; Bendradarbiauja su Lietuvos ar užsienio šalių ambasadamis Lietuvoje mokslo populiarinimo ar kontaktų užmezgimo tikslais; Palaiko ryšius su lietuvių kilmės tyrėjais, dirbančiais kitose šalyse; Organizuoja bendras studijų programas su tarptautiniais partneriais; Dalyvauja akademinio personalo mainų programose; Kita*
10. Jei Jūsų atstovaujama institucija dalyvauja tarptautiniuose projektuose su ne ES ar NATO šalimis, prašome nurodyti, kokios tai šalys:

Mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo veiklų koordinavimas:

11. Su kuriomis iš šių valstybinių institucijų Jūsų institucija bendradarbiauja planuodama mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo veiklas? *Ekonomikos ir inovacijų ministerija (EIMIN); Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM); Užsienio reikalų ministerija (URM); Lietuvos mokslo taryba (LMT); Lietuvos kolegijų direktorių konferencija; Lietuvos valstybinių mokslinių tyrimų institutų direktorių konferencija; Lietuvos universitetų rektorių konferencija; Švietimo mainų paramos fondas (ŠMPF); Inovacijų agentūra; Kitos mokslo ir studijų institucijos; Nebendradarbiauja; Kita*
12. Jei galite, trumpai aprašykite bendradarbiavimo pobūdį ir formą, kylančius iššūkius: (jei tokių yra; taip pat, jei praėjusiame atsakyme pasirinkote kelias institucijas, nurodykite, apie kurią iš jų kalbate)
13. Ar Jums yra aiškios šių valstybinių institucijų atsakomybės mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo srityje ir kuo jos gali padėti Jūsų atstovaujamai institucijai? *Ekonomikos ir inovacijų ministerija (EIMIN); Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM); Užsienio reikalų ministerija (URM); Lietuvos mokslo taryba (LMT); Švietimo mainų paramos fondas (ŠMPF); Inovacijų agentūra*
14. Ar žinote, su kuo galite pasitarti mokslo diplomatijos klausimais šiose institucijose? *Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM); Užsienio reikalų ministerija (URM); Lietuvos mokslo taryba (LMT);*

15. Kokios pagalbos tikėtumėtės iš Užsienio reikalų ministerijos mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo srityje?
16. Kokios pagalbos tikėtumėtės iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo srityje?
17. Užsienio reikalų ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos rengiasi inicijuoti tarpinstitucinį Lietuvos mokslo diplomatijos strateginių gairių rengimo procesą. Ką, Jūsų manymu, svarbiausia būtų apsvarstyti gairių kontekste ir ko tikėtumėtės iš tokio dokumento?

Mokslo diplomatijos potencialas, iššūkiai ir poreikiai:

18. Kokiais indikatoriais remiatės stebėdami savo institucijos mokslo diplomatiją ir tarptautiškumą? *Tarptautinių publikacijų skaičius; Tarptautinių projektų sėkmės procentas; Tarptautinių projektų finansavimas; Tarptautinių studentų skaičius institucijoje; Matomumas užsienyje; Užsienyje skelbiami institucijų reitingai; Tyrėjų ir studentų mobilumas; Mokslo ir technologijų įtraukimas į politinį ar strateginį dialogą; Kita*
19. Kokie yra pagrindiniai iššūkiai, su kuriais susiduriate siekdami stiprinti mokslo diplomatiją ir tarptautiškumą savo atstovaujamoje institucijoje? *Nėra aiškių gairių ar strategijos, kaip šią veiklą vykdyti; Trūksta žmogiškųjų išteklių šiai temai skirti dėmesio; Sunku užtikrinti tęstinumą bendradarbiaujant su valstybinėmis institucijomis; Lietuvos mokslo pasiekimai nėra pakankamai vertinami užsienyje; Trūksta žinių apie Lietuvos mokslo politikos prioritetus, ribota koordinacija su Lietuvos mokslo politikos institucijomis (pvz., ŠMSM, Lietuvos mokslo taryba); Ribotas bendradarbiavimas su kitomis mokslo ir studijų institucijomis; Trūksta praktinių įrankių (pvz., kontaktų žemėlapių, pristatymo medžiagos, komunikacijos rinkinių); Mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo klausimai nėra prioritetas; Sunku identifikuoti aktualius kontaktus ar partnerius kitose šalyse; Kita*
20. Kuriose iš šių sričių pagalba (mokslo diplomatijos kontekste) iš Lietuvos valstybinių institucijų (pvz., ŠMSM, URM, LMT) būtų svarbiausia? *Pagalba nustatant tarptautiškumo skatinimo ir mokslo diplomatijos prioritetus; Pagalba ieškant kontaktų užsienio šalyse; Mokymai mokslo diplomatijos srityje; Didesnis įtraukimas į valstybinio lygmens planavimo procesus (pvz., rengiant diplomatinę atstovybių veiklos planus); Pagalba viešinant mokslo rezultatus užsienyje; Pagalba tyrimų saugumo klausimais; Kita*
21. Galite papildyti, kokie kiti ištekliai ar pagalba Jums padėtų sustiprinti Jūsų institucijos darbą mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo srityje.

Kontaktinė informacija:

22. Jūsų vardas, pavardė, pareigos:
23. Jei sutinkate, jog ateityje galėtume su Jumis susisiekti Lietuvos mokslo diplomatijos strateginių gairių rengimo ir tobulinimo klausimais, nurodykite savo kontaktus (el. pašta).
24. Jei Jūsų institucijoje be Jūsų yra ir kitų asmenų, kurie kuruoja mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo klausimus, prašome nurodyti šių asmenų kontaktus (vardą, pavardę, el. pašto adresą)
25. Ar turite kitų pastebėjimų, į kuriuos, Jūsų nuomone, būtų svarbu atsižvelgti mokslo diplomatijos ir tarptautiškumo srityje?

Ekspertinių interviu klausimynas

Prieš pradėdant interviu respondentui yra pristatoma informacija apie projektą, suteikiama informacija apie duomenų panaudojimą.

1. Kaip apibūdintumėte Lietuvos mokslo diplomatijos ekosistemą šiuo metu?
2. Kaip matote savo vietą Lietuvos mokslo diplomatijos ekosistemoje?
  - a. Tikslinamasis klausimas: Su kokiais iššūkiais jums asmeniškai tenka susidurti vykdam savo veiklą?
  - b. Tikslinamasis klausimas: Ar galėtumėte įvardinti keletą gerųjų pavyzdžių ar sėkmės istorijų savo srityje?
  - c. Tikslinamasis klausimas: Kaip apibūdintumėte savo ryšius su kitais ekosistemos veikėjais?
3. Kaip matote save veikiant kiekvienoje iš keturių mokslo diplomatijos dimensijų?⁷⁴
  - a. Po šio klausimo užduodami papildomi tikslinamieji klausimai apie veiklos pobūdį.
4. Kokius lūkesčius turite kuriamoms Lietuvos mokslo diplomatijos gairėms?

Ekspertiniuose interviu dalyvavusių institucijų sąrašas

Europos komisija
Fizinių ir technologijos mokslų centras
Inovacijų agentūra
Lietuvos kolegijų direktorių konferencija
Lietuvos lazerių asociacija
Lietuvos mokslo taryba
Lietuvos universitetų rektorių konferencija
LINO biuras
LR Ekonomikos ir inovacijų ministerija
LR Krašto apsaugos ministerija
LR Prezidentūros kanceliarija
LR Seimo kanceliarija
LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
LR Užsienio reikalų ministerija

⁷⁴ Apie kiekvieną dimensiją buvo prašoma pakomentuoti atskirai, išskyrus atvejais, kai respondentai tiesiogiai pasakydavo, jog tam tikroje dimensijoje neveikia.

LR Vyriausybės kanceliarija

Vilniaus universitetas
